

Sfântul Teofan Zăvorâtul

MÂNTUIREA ÎN VIATA DE FAMILIE

Traducere din limba rusă de Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas

Tipărită cu binecuvântarea

Prea Sfințitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Editura Cartea Ortodoxă

București, 2004

„Viata de familie și cetățenească nu este în sine viață lumească, însă devine astfel atunci când în rânduielile ei se vâă patimile și satisfacerea lor. Pentru viața de familie și cetățenească sunt porunci de la Dumnezeu”

CAPITOLUL ÎNTÂI CĂSĂTORIA

HOTĂRÂREA DE A INTRA ÎN CĂSNICIE

Vă tot faceți planuri... Nu e un lucru rău, însă mai bine încredințați totul în mâinile lui Dumnezeu și așteptați cu smerenie ce cuvânt va ieși pentru dumneavoastră de la Domnul, fiind gata să îl primiți în chip supus. Vi s-a făcut de căsătorie ? ! Dar și lucrul acesta este mai bine să-l lăsați în mâinile lui Dumnezeu. Visările despre căsătorie pot aprinde simțurile, iar planurile sunt deocamdată de prisos în această privință... Ele nu pot decât să tulbure fără folos sufletul... rugați-vă așa: „Cu judecățile pe care le știi, Doamne, rânduiește viața mea așa încât să mă mântuiesc"... Binecuvântează-ne, Doamne. Mântuiți-vă!

ALEGEREA SOȚIEI

Cu rugăciune și cu post să se purceadă la alegerea soției.

POVAȚĂ CĂTRE O VIITOARE SOACRA

Milostivirea lui Dumnezeu să fie cu tine! întrebi despre căsătoria fiului. Dumnezeu binecuvântează ! El își iubește mireasa și ea, pe cât se vede, îl iubește la rândul său. în asta și stă tăria legăturii căsniciei. Tu spui: „Nouă nu ne place", însă nu voi, ci el are de trăit cu soția. Dacă lui îi place, ce treabă aveți voi ? Si părinții trebuie să se bucure de o asemenea însoțire, fiindcă se vede că este bună. Te gândești că fiul nu o să te ajute. Să știi că asta nu depinde de căsnicie. Dacă este om bun, o să te ajute, oriunde ar trăi, iar dacă nu e bun, ce poți să-i faci ?

Dacă într-un lucru atât de însemnat tu, ca mamă, ai să faci după inima fiului, toată viața lui o să-și amintească și o să-ți răsplătească aju-tându-te după putere.

Așa că nu văd nimic rău în această căsătorie.

Dumnezeu binecuvântează!

CĂTRE O FATĂ CE URMEAZĂ SĂ SE CĂSĂTOREASCĂ

Domnul să vă binecuvânteze pentru a începe felul de viață pe care dintotdeauna l-ați văzut ca fiind cel mai bun pentru Dumneavoastră. Iată, Domnul vă împlinește

dorința inimii. Căsătoria are o mulțime de mângâieri, dar e și însoțită de numeroase griji și necazuri, deosebit de adânci câteodată. Să vă gândiți la asta, încât atunci când vă veți lovi de așa ceva să nu fiți luată pe neașteptate. Acum sunteți doi. În doi bucuriile sunt mai puternice, iar necazurile se rabdă mai ușor. Să vă ajute Domnul să n-aveți despărțire în nimic, ci toate să le aveți de obște - o singură inimă și un singur drum în viață.

Cu privire la hainele de mireasă... în locul Dumneavoastră aș face cum vor ceilalți, fără să mă gândesc... hainele sunt pentru ceilalți, nu pentru Dumneavoastră. N-au decît să vă gătească așa cum vor. Fericire deplină vă doresc!

Al vostru rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

POVAȚĂ PENTRU O FECIOARĂ

Mântuiește-o, Doamne, pe „Negruța”. Este în plină tinerețe, trebuințele sufletului și trupului ei sunt în mișcare plină de vioiciune. Câtă lua-re-aminte îi trebuie! Însă aproape este Domnul, aproape este îngerul păzitor și Acoperământul Maicii Domnului. Să se roage cu suspine, și va fi ca o oiță într-un staul trainic - iar rugăciunea mamei să-i fie ca un acoperământ sau ca o adum-brire ce încălzește sufletul.

CĂTRE MAMA UNEI TINERE MIRESE

Domnul să binecuvânteze pe proaspeții Dumneavoastră însurăței cu unire tare - nu numai după aplecările firești, ci și după lucrarea harului. Deplină fericire le doresc, așa încât să aveți mângâiere de la ei în toate zilele vieții voastre. Vă biruie tristețea. Nu-i nimic de mirare. Aceste simțăminte de mamă sunt firești. O să treacă. Dati-le tinerilor poruncă să scrie mai des, și va fi ca și cum vă veți vedea cu ei. Pe lângă asta, Domnul este aproape. Lui să îi spuneți necazurile Dumneavoastră, și El vă va trimite mângâiere îmbelșugată.

Să plângeți puțin într-un colț, și o să vă ușurați, iar prin gândul la fericirea ce va să fie vă veți putea întări.

UNEI PROASPĂT-CĂSĂTORITE

Domnul să binecuvânteze petrecerea Dumneavoastră în noua casă, începutul vieții Dumneavoastră de familie! Puneți acest început cu frica lui Dumnezeu și să vă duceți viața întru slava Lui, și totul va merge bine. Nu alergați după strălucire și nu căutați ca ceilalți să ofteze de mirare când vă văd! Trăiți lin și iarăși lin! Fără zgomot și zarvă, fără „mistere” și clădire de castele în văzduh.

Să aveți pace între voi, și cu toți împreună-locuitorii voștri, și cu vecinii, și puțină îndestulare, și vă va fi îndeajuns. Apostolul scrie: *Având hrană si îmbrăcăminte, cu acestea mulțumiți să fim* (1 Tim. 6, 8).

Domnul să vă binecuvânteze!

Vă doresc tuturor toate cele bune. Al vostru rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

POVAȚĂ CĂTRE SOȚII CARE NU AU COPII

Să aveți binecuvântarea lui Dumnezeu!

Firește că este supărător pentru voi că n-aveți copii, dar trebuie să lăsați lucrul acesta în voia lui Dumnezeu și să vă supuneți Lui. Poate că va veni sorocul și veți avea copii.

ALTE POVEȚE CĂTRE SOȚI

E bine că soțul vă iubește. Și Dumneavoastră vă iubiți soțul... Acesta este raiul vostru. Zidul îngrăditor al acestui rai este încrederea dintre voi. S-o păziți ca pe lumina ochilor, și fericirea voastră nu se va clătina.

Pururea mă rog pentru voi, pomenindu-vă pe voi și pe ai voștri în rugăciunea mea.

Domnul să vă rânduiască viața în așa fel ca o dată cu ea să se zidească și mântuirea sufletului.

Mila lui Dumnezeu să fie cu voi!

Buna mea „Albișoară"! Domnul să vă întărească ! Rugați-vă amândoi! Domnul este întotdeauna Ajutător bunelor hotărâri și planuri. Și aici va ajuta. Sunt sigur că soțul tău, după ce a pățit-o, se va feri de acum înainte, mai ales la început. Nu strică totuși să-i amintești că sminteala va apărea iar, căutând să-l atragă. Are vrăjmașul grijă să le pună pe toate la cale. Ca atare, când vine ispita, să-și amintească chiar de la început că acolo este ascuns vrăjmașul și cu lucruri vrăjmășești îl îmbie: ca atare, să i-o taie cu mânie și să se întoarcă îndată spre Dumnezeu. Și totul se va sfârși cu bine. Aceasta e metoda principală împotriva tuturor ispitelor. Mai mult nu vă mai spun, numai să vă amintiți la nevoie cele de mai sus.

Domnul să te binecuvânteze pe tine și pe soțul tău.

Al vostru voitor de bine,

Episcopul Teofan

Mila lui Dumnezeu fie cu voi, robii lui Dumnezeu Dimitrie și Evdochia!
Temeți-vă de Dumnezeu și poruncile Lui pli-niți-le, fiindcă în aceasta stă mântuirea. Iubiți biserica. Rămâneți în bună înțelegere cu toți. Nu uitați să faceți milostenie după putere. Răbdați ce vă va trimite Dumnezeu să răbdați. Mântuiți-vă!

ÎNSEMNĂTATEA VIEȚII ÎN CĂSNICIE PENTRU LUCRAREA MÂNTUIRII

Căsnicia nu închide ușa către împărăția Cerurilor și poate să nu împiedice nici desăvârșirea în duh. Problema nu stă în rânduielile vieții dinafară, ci în așezările sufletești, în simțămintele și năzuințele lăuntrice. Pe acestea să vă grăbiți a le sădi așa cum trebuie în inimă. Citiți Evanghelia și Apostolul, vedeți ce așezare sufletească trebuie să aibă creștinul și îngrijiti-vă s-o dobândiți, încetul cu încetul, vor veni toate cele de cuviință și se vor așeza la locul lor. Lucrul de căpetenie e rugăciunea. Ea este barometrul vieții duhovnicești. Trebuie să fim neîncetat cu Domnul, căci fără El nu vom avea nici o reușită.

MÂNTUIREA PE CALEA VIEȚII DE FAMILIE

Mântuirea celui ce duce viața de familie stă în virtuțile de familist. Problema nu este să facem totul la modul nemaipomenit, ci să facem tot ce ține de noi. Dacă vom reuși asta, n-avem de ce să ne chinuim cu gândurile. Sigur, nu trebuie nici să ne lăsăm pe tânjeală, dar nu trebuie nici să ne chinuim, ci să ne încredințăm cu totul în voia Domnului.

Puteți primi tunderea în taină, dar așteptați. La desăvârșire se poate ajunge și pe calea vieții de familie. Totul este să stingem și să deșăvârșim patimile. Spre asta să vă întoarceți toată luarea-aminte.

DESPRE CĂSĂTORIE ȘI NECĂSĂTORIRE

Pe frumoasa N. N. unul o sfătuiește să părăsească lumea, să fugă de dragostea lumească, iar altul o sfătuiește să se mărite. Cel ce a dat primul sfat nu l-a întemeiat pe nimic, în vreme ce al doilea se sprijină pe ideea că „lume” de „lume” se deosebește: de una trebuie să fugi, iar de cealaltă poți să nu fugi; „există îndatoriri lumești păcătoase și îndatoriri lumești sfinte. Dragostea dintre soți este dragoste binecuvântată de Dumnezeu. Și atunci, de ce să abatem fata de la ea? într-adevăr, trebuie să facem deosebire între «lume» și «lume». Scriptura spune: *nu iubiți lumea*, dar tot ea spune: *a iubit Dumnezeu lume*. Ce a iubit Dumnezeu, și omul este dator să iubească. Trebuie să avem dreaptă socotință în toate !”

Îmi cereți părerea cu privire la acest sfat. Iată: în spusele: *nu iubiți lumea*, cuvântul *lume* înseamnă cu totul altceva decât în spusele: *asa a iubit Dumnezeu lumea*, în acestea din urmă, prin *lume* se înțelege neamul omenesc pierit, care era totuși iubit de Dumnezeu. Ca atare, Dumnezeu a și hotărât să îl mântuiască, dând pentru el pe Fiul Său Cel Unul-Născut. Iar în primul caz este vorba, firește, de acea parte a neamului omenesc care de Dumnezeu nu vrea să știe și de cele ce îi plac Lui nu se îngrijește; singura grijă este să-și facă propriul plac prin satisfacerea patimilor pe care le au, de moarte nu își amintesc și la viața viitoare nu se gândesc. Către această lume, Dumnezeu nu binevoiește, ci își întoarce fața de la ea, nu o iubește și a poruncit oamenilor să nu iubească felul ei de a fi. Așadar, din spusele: *asa a iubit Dumnezeu lumea* nu urmează că și noi suntem datori să iubim lumea fără nici un fel de limite, ci fără acea lume pe care n-o iubește Dumnezeu și de care ne poruncește să fugim -căci dacă o iubim pe aceea, pe Dumnezeu nu-L putem iubi și sufletul nu ni-l putem mântui.

Spun acestea din pricina concluziei că întrucât Dumnezeu a iubit lumea, și noi „trebuie” s-o iubim... Acum trec la neînțelegerea dintre sfătuitoarii despre care era vorba la început. Acolo problema era: trebuie să se căsătorească fecioara sau nu ? De obicei ea este ridicată de către cei care se îngrijesc de mântuirea sufletului și vor să-și rânduiască un fel de viață care să ajute mai mult în lucrarea mântuirii.

Problema aceasta a luat naștere încă din vremurile apostolice. Fecioarele care ajungeau la vârsta măritişului și simțeau în sine dorința de a fi doar cu Domnul își arătau neplăcerea față de ideea căsătoriei. Părinții, nepricepându-se să dea o rezolvare, i-au scris sfântului Pavel (din Corint la Efes), întrebându-l ce să facă cu fiicele lor. Răspunsul e cuprins în capitolul al șaptelea din prima Epistolă către Corinteni. Esența lui este aceasta: nu este păcat măritişul, dar mai bună este necăsătorirea, fiindcă în acest

din urmă caz fecioara are deplină libertate să facă pe placul lui Dumnezeu, pe când în cel dintâi sunt multe piedici. Apostolul arată piedicile care sunt de neocolit în căsnicie, dar esențial este aici faptul că luând asupra-ți îndatoririle vieții de familie este aproape cu neputință să scapi de atingerea cu lucrurile acelei lumi pe care o urăște Dumnezeu și pe care ne-a poruncit să n-o iubim.

În aceasta se ascunde pierzarea. Așadar, cei care abat de la căsnicie fecioarele (dacă acestea *pot cuprinde* viața în celibat) le fac un bine.

NU TREBUIE SĂ SE CĂSĂTOREASCĂ CEI CARE NU AU APLECCARE SPRE ACEASTA

Problema sorei Dumneavoastră a fost rezolvată chiar de către Apostoli (1 Corinteni 7, 33 și în continuare). Dat fiind că la sora Dumneavoastră, în ciuda cererilor în căsătorie și a faptului că are un pretendent acceptabil, dorința de a nu se încurca cu viața de familie precumpănește, ea trebuie să facă precum a arătat Apostolul, alegând partea mai bună. Dorința ei poartă semnul vădit al alegerii Dumnezeiești. Ca atare, pentru ea este mai bine să rămână fecioară și să intre în mănăstire. Maica Domnului îi va fi acoperământ.

PRIMII SPINI DIN VIATA DE FAMILIE

Îmi pare rău pentru „Albișoara”. Totuși, din faptul că soțul ei lipsește de acasă din pricina vânătorii nu se poate trage nici o concluzie hotărâtoare. Acum este sezon de vânătoare, peste tot se vânează. Când se va sfârși sezonul, se vor sfârși și necazurile acestea. Eu cred că nu va ieși de aici nici un necaz mare. Domnul să-i mântuiască! Incurajați-o pe „Albișoara” și spuneți-i să nu facă mutre și să nu-și bombăne bărbatul, ci să-l întâmpine întotdeauna veselă. Prin bombă-neli și încruntare nu va face altceva decât să-l întărâte. Mai bine să se prefacă, arătând că îi aprobă „faptele de vitejie” vânătoarească.

Iar „Negruța” să-și scrie pe vârful nasului că trăiește într-o lume nestatornică, în care suntem scuturați, ca frunza de arțar, în toată ziua și în tot ceasul. Iar Dumneavoastră ce bucurii așteptați ? ! Când sufletul va pleca în pace către Domnul, arunci o să avem parte de bucurie. Iar pentru bucuriile din afară de ce să vă doară ? Ați uitat oare cum sunt aceste bucurii ?

POVAȚĂ CĂTRE NIȘTE TINERI ÎNSURĂȚEI

Sunt foarte bucuros de căsătoria Dumneavoastră. Binecuvântarea Domnului să adăsteze asupra voastră și a soției Dumneavoastră. Să se întărească între voi dragostea nefățarnică și îm-preună-glăsuirea cu pace până la sfârșitul zilelor voastre. Cel mai mult să vă temeți de pierderea încrederii unuia față de celălalt sau de clătinarea ei. Iată și temelia vieții conjugale fericite. Domnul să vă dea binecuvântare! Ajutați-o cu câte ceva pe soția Dumneavoastră în ocupațiile ei. Pe lângă asta, căutați să aplicați cunoștințele și abilitățile pe care le-ați dobândit...

DESPRE ÎNDATORIRILE TINERILOR SOȚI

Mila lui Dumnezeu fie cu tine!

Mă bucur foarte mult de fericirea ta. Dumnezeu ți-a trimis această căsătorie. Binecuvântează mâna Lui cea darnică. Tu îngrijește-te să nu pierzi ceea ce ți s-a dat.

Cred că nunta ta a avut de-acum loc și trăiești deja cu soția. Domnul să vă binecuvânteze și să vă facă parte de toate bucuriile. O primesc și pe soția ta ca rudenie duhovnicească...

Bagă bine de seamă: de acum înainte sunteți începătorii de neam ai unei generații noi. Trebuie să faceți așa încât să lăsați copiilor nu numai moștenire (avere), ci în primul rând trup sănătos și suflet puternic. Domnul să vă dea binecuvântare.

Sunt bucuros că s-a săvârșit, în fine, căsătoria ta. Domnul să îți dea binecuvântare! Mă rog întotdeauna ca Domnul să te ajute în toate... Bine faci că stai mult pe acasă. Este rău când cineva nu află fericire în familie. Dacă tu o afli, dă mulțumită Domnului. Străduiește-te însă ca lucrurile să stea mereu așa. Această artă stă în a începe fiecare zi ca și cum ar fi prima după nunță învață cum să trăiești: asta-i înțelepciune mare... Să știi că frica lui Dumnezeu îl învață pe om toate cele de trebuință.

Mila lui Dumnezeu fie cu tine!

Păziți împreună dragostea voastră. Aici este izvorul vieții de familie fericite. Acest izvor trebuie păzit însă ca să nu se astupe cu gunoai. Domnul să te mântuiască.

Mila lui Dumnezeu fie cu tine și cu Varvara ta! Iubiți-vă și trăiți laudând pe Dumnezeu și proslăvindu-l prin viața voastră îmbunătățită.

POVATĂ CĂTRE O SOACRĂ

Vă scriu ca să vă liniștesc, pentru că vă tulbură gândul: „Oare ce caracter are nora?” Ce caracter are nora se va vedea mai apoi. N-aveți de ce să vă faceți griji înainte de vreme. Vă puteți mărgini la dorința și rugăciunea: „Trimite, Doamne, noră smerită, ascultătoare, harnică, gospodină, care să stea acasă, nu plimbăreață și iubitoare de distracții”. Dacă va trimite Domnul o astfel de noră, li veți da mulțumită. Dacă nu va trimite, o veți lua pe noră așa cum este. Și să nu vă văitați, ci să cugetați în liniște cum să îndreptați cele neîndreptate ale ei... Ați văzut multe la viața Dumneavoastră, știți și cum se face asta. Mai cu blândețea, mai cu asprimea. Va da Dumnezeu și veți îndrepta toate. Dragostea însă e mai puternică decât orice. Să vă iubiți nora ca pe o fiică. Această dragoste va naște în ea dragoste. Când se va întâmpla lucrul acesta, nu va mai fi nevoie de îndrumări, căci dragostea va rândui totul singură.

DESPRE ATRACȚIA TRUPEASCĂ DINTRE BĂRBAT SI FEMEIE

În ce privește faptul că ați fost atrasă trupește de către un bărbat, mă alătur părerii Dumneavoastră de rău. Oricum, a trecut, slavă Domnului ! Acum trebuie să vă pregătiți pentru viitor. Binevoiti a face astfel: îndată ce se profilează la orizont o întâlnire cu un bărbat atrăgător, pune-ți-vă inima la colț si n-o lăsați să iasă, ținân-du-vă simțămintele în frâu.

Atracția bărbatului față de femeie și a femeii față de bărbat este firească, însă ea poate fi ținută totdeauna între anumite granițe, unde nu poate clătina bunele hotărâri

ale voinței. Dacă vă veți pregăti din vreme pentru întâlnirile de acest fel, simțămintele acestea nu vă vor covârși. Dacă veți exersa, veți ajunge să întâmpinați orice bărbat, oricât ar fi el de frumos, ca și cum nu ar fi bărbat, căci, potrivit Apostolului, în Domnul Mântuitorul nu e nici parte bărbătească, nici femeiască. Rugați-vă și osteniți-vă pentru asta, și Dumnezeu vă va binecuvânta osteneala.

DESPRE VINDECAREA DE DRAGOSTEA FĂRĂ SPERANȚĂ

Leon (un oarecare ofițer - *n. rea. ruse*) s-a îndrăgostit, dragostea s-a dovedit a fi fără speranță, și el se chinuie. Poftim leu!!! Și încă nu leu simplu, ci leu ofițeresc! Altor le comandă: „La drea-a-a-pta!”, iar el trage la stânga. Sieși ar trebui să își comande: „La drea-a-a-pta!” Și marș-marș... Ce rost are o astfel de purtare ? Dacă ar fi fost vreo nădejde, era logic să mai aștepte, dar dacă n-are ce aștepta ? Aceasta nu e dragoste, ci o durere rea a inimii, de care se apropie vrăjmașul și o ațăță.

Patima orbește, iar vrăjmașul bagă în ceață. Și se chinuie omul, și stai de te minunezi că-i place să se chinuie și nu vrea să se depărteze de chinul său. Asta nu are nici o noimă. Omul trebuie să comande inimii: „Ciocul mic, nu sufla, că te fac zob!”, iar apoi să înceteze a se mai gândi la „ea”... Să arunce cât mai departe tot ce îi amintește de „ea”, să caute pete în soarele mân-dreții „ei” și să se uite mai mult la acestea. Iată o apică destul de rece pentru răcorirea inimii, mai ales dacă lipsa de speranțe a dragostei tine de simțămintele fetei. Va trece suferința; o să mai vină câteodată, însă nu foarte arzătoare. Eu aveam douăzeci de ani când am trecut prin asta. Mi-am dat poruncă... și a trecut. Au mai fost crize, dar am răbdat, fiindcă aveam în vedere un alt țel. Bine este pentru cel ce suferă de această boală să aibă ceva de făcut. Dacă nu are, să-și găsească.

Domnul să vă binecuvânteze pe voi toți și toate lucrurile voastre.

DESPRE PRIVITUL LA FEMEI

Nu știu dacă este sfârșit ispitelor ce vin de la vederea și ascultarea femeilor. Atracția față de femei ne este pusă în fire. Ca atare, cred că dacă nu-ți vine să vomități când vezi femei, ci se întâmplă chiar pe dos, încă nu e nici un păcat... Păcatul începe de la poftite - iar de poftire se poate fugi întotdeauna. Firește, este mai bine să nu vezi femei și să nu stai de vorbă cu ele, dar nu se poate. Prin urmare, este nevoie de răbdare, de trezvie, de pază a inimii și de luptă cu sine. Domnul este aproape! Cuviosul Ioan Colov spune: „Când se apropie fiara, mă sui în copac”. La Domnul trebuie să scăpăm...

SFAT CĂTRE CINEVA

CARE ÎNTREȚINE O LEGĂTURĂ EXTRACONJUCALĂ

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Vrăjmașul și inima vicleană, iubitoare de păcat, tot încearcă să tragă oamenii de partea lor. Harul lui Dumnezeu ajută celui ce se păzește, iar pe cel ce se aruncă în foc îl lasă să ardă. Dumneavoastră trebuie să încetați a vă mai vedea cu „ea” și a vă mai apropia de „ea”, mai ales când sunteți singuri, dacă vreți să scăpați de păcat. De câte ori nu v-ați spus: „Nu o să mai fac”, și ați tot făcut-o... Trebuie să vă rușinați față de propria persoană și să vă arătați nu ușuratic în cuvinte, nu ușuratic în gânduri, ci credincios Domnului.

Binevoți a vă pune lege să fiți neclintit înaintea feței Domnului. Trebuie să aveți oarecare grosolanie atât față de sine cât și față de „ea”... și dorința neînduplecată a o depărta de Dumneavoastră. Fără asta nici o încercare nu are rost.

Cu privire la intrarea în armată, vedeți și singur... Oricum, după mintea mea, cu cât mai repede, cu atât mai bine. Veți avea treabă de făcut, în timp ce acum nelucrarea vă învață la rele și la răsfățuri de tot felul. Eu cred că nici nu osândiți imboldurile rele care se nasc în Dumneavoastră, ci cum apar, cum vă plecați lor. Vrajmașul vă trage la păcat ca de sfoară. Păcatul dinafară urmează pârguirii lăuntrice a poftelor și a plecării voinței către el... Trebuie totdeauna să înhățați gândul dintâi și să-l goniți, nelăsându-l să treacă. Asta nu este deloc greu dacă veți avea dorința de a vă păzi curat de păcat. Domnul să vă dea binecuvântare! Mântuiți-vă!

Acum mi-am amintit că aici, în mănăstire, era cineva din neam de aristocrați... era luptat de patima curviei. Ca atare, ținea sub pernă o cravașa, și îndată ce trupul începea să-l tulbure se plesnea fără milă cu cravașa... Până la urmă și-a smerit trupul. Ia încercați.

SFAT CĂTRE CINEVA CARE A PUS CAPĂT RELAȚIEI SALE EXTRAJUGALE

V-ați lăsat ? ! Țineți-vă! Căci vrăjmașul vă stă în coastă și nu vă va lăsa cu una, cu două... Lup-tati-vă și fiți totdeauna gata de luptă. Scoa-teți-vă din cap ideea că puteți ține calea cea bună cu ușurință, comod, și că toate se vor rânduie fără să vă dați osteneala. Nu, nu se poate scăpa de osteneală și de luptă până la sânge...

Amintiți-vă cuvântul Apostolului: *Că încă nu ați stătut până la sânge, împotriva păcatului luptân-du-vă* (Evr. 12, 4). Aici este o anumită muștrare și arătare a faptului că lupta până la sânge este cu neputință de ocolit.

Domnul să vă dea binecuvântare! Mântuiți-vă!

Al Dumneavoastră voitor de bine,

Episcopul Teofan

POVAȚĂ CĂTRE O PERECHE EVLAVIOASĂ

Vă pomenesc mult și vă doresc binele cu osârdie, căci nu aveți în suflet decât râvnă vie pentru lucrarea mântuirii. Domnul v-a chemat. Să mulțumim Domnului! Nu pregetați însă a face, în ce vă privește, toate cele de trebuință. Domnul a început în voi lucrarea înnoirii duhovnicești. Credeți și nădăjduiți că Cel care a pus început va și desăvârși (vezi Filipeni 1, 6), dacă veți păzi râvna vie și nu vă veți lăsa de ostenelele potrivite. Râvna este lucrare a harului și mărturie a faptului că acest har adastă în voi nedespărțit, dând naștere vieții harice. Atâta vreme cât este râvnă, este și harul Sfântului Duh. El este foc. Focul este hrănit cu lemne. Lemnul duhovnicesc este rugăciunea... îndată ce harul se atinge de inimă, ia naștere întoarcerea minții și a inimii către Dumnezeu, care-i sămânța rugăciunii. După aceea vine petrecerea gândului în cele Dumnezeiești.

Harul lui Dumnezeu întoarce luarea-aminte a minții și a inimii către Dumnezeu și o ține acolo. De vreme ce mintea nu stă fără lucrare, când e întoarsă către Dumnezeu, la

Dumnezeu se și gândește. Ca atare, aducerea-aminte de Dumnezeu este adevărata însoțitoare a stării harice... Aducerea-aminte de Dumnezeu nu rămâne în nelucrare, ci duce negreșit în starea de vedere duhovnicească a desăvârșirilor Dumnezeiești și a lucrurilor Dumnezeiești: a bunătății, a dreptății, a facerii lumii, a purtării de grijă, a răscumpărării, a judecății și răsplătirii. Toate acestea alcătuiesc împreună lumea Dumnezeiască, altfel spus tărâmul duhovnicesc. Cel râvnitor petrece în acest tărâm și nu iese din el: aceasta este însușirea aparte a râvnei. Vreți să vă păstrați râvna ? Păstrați toată așezarea sufletească arătată... Să aveți întotdeauna la îndemână lemne duhovnicești și îndată ce veți băga de seamă că focul râvnei slăbește, luați un butuc din lemnele duhovnicești și puneți-l pe focul duhovnicesc. Și totul va merge bine. Din suma tuturor acestor mișcări duhovnicești iese frica lui Dumnezeu - starea evlavioasă înaintea lui Dumnezeu în inimă... neîncetat dați viață acestei stări, și vii veți fi... Ați înviat, așa cum spuneți, și de veți face așa, veți întotdeauna numai în starea omului înviat.

CAPITOLUL AL DOILEA

FAMILIA

POVAȚĂ CĂTRE UN FAMILIST DESPRE VIAȚA PLĂCUTĂ LUI DUMNEZEU

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Mare fericire e faptul că în locul unde v-ați mutat puteți merge la biserică - în casa Dumnezeului nostru. Această lucrare având, nu vă va fi greu să puneți după aceea în rânduială și toate celelalte: masa, somnul, rătăcirea simțurilor (a ochilor, urechilor, gustului, mirosului și pipăitului, iar a mai ales a limbii), și celor care vă cer dați-le după putere; fiți amabil, blând, respectuos față de toți, maleabil, nu certăreț. Frica lui Dumnezeu și aducerea-aminte de moarte să împăratească înăuntrul Dumneavoastră, împărtășiți-vă cu Sfintele Taine după rânduială: nu vă leneviți a vă apropia de împărtășanie, dar să fiți totdeauna pregătit.

În ce privește alegerea duhovnicului, nu știu ce să vă spun, fiindcă nu știu pe nimeni. Alegeți singur. Dacă nu puteți să vă hotărâți, faceți cum au făcut Apostolii când au ales alt Apostol în locul lui Iuda cel căzut, aruncând sorțul. Sau cereți sfatul celor care cunosc preoții din partea locului.

FAMILIA ESTE O CRUCE PENTRU CAPUL EI

Vă tulbură situația Dumneavoastră exterioară, atât cea prezentă, cât mai cu seamă cea viitoare. Vă tulbură nu atât din grija pentru sine, cât din grija pentru familie. Vărsați-vă la Domnul grija și rugați-vă să rânduiască așa cum este plăcut sfintei Lui voi. Oare familia Dumneavoastră nu-i a lui Dumnezeu ?! Și oare El nu poartă grijă de ea, cum poartă grijă de toți ?

A vă ruga pentru rezolvarea problemelor materiale nu e păcat... Cel ce ne-a învățat să spunem la rugăciune: *Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi* nu Se va simți jignit când ne vom ruga și pentru celelalte lucruri lumești - bineînțeles, încredințând deznodământul sfintei Lui voi. Familia este o cruce pentru cap! Răbdați su-punându-vă Domnului; făcând tot vă stă în putere, încredințați totul în voia lui Dumnezeu.

PREGĂTIREA TINERILOR SOȚI PENTRU VENIREA PE LUME A UNUI PRUNC

Varvarei să-i dea Domnul naștere ușoară... La noi au început să nu mai aleagă numele pruncilor după rânduiala dată de Dumnezeu, iar această rânduială este așa: alegeți numele după calendar, fie numele sfântului pomenit în ziua când se va naște pruncul, fie numele sfântului pomenit în ziua în care se va boteza, fie numele unui sfânt pomenit în primele trei zile după botez.

Și cu ospățul prin care se arată bucuria nașterii pruncului au început lucrurile să meargă strâmb. Dacă te țin curelele, fă altfel: dă săracilor și nevoiașilor ceea ce ai vrut să cheltuiești pentru ospăț. Și fă asta fără să alegi: ce săraci îți va trimite Dumnezeu, acelora să le dai. Dumnezeu vede totul. Am zis: „dacă te țin curelele”, fiindcă poate că îți va veni tare greu să calci peste obicei.

Dumnezeu să vă binecuvânteze pe amândoi și pe pruncul vostru.

CĂTRE O FEMEIE ÎNSĂRCINATĂ

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Iată că Domnul încă vă dă rod pântecelei... Vă felicit! Domnul, Care 1-a dat, să-i dea și venire bună pe lumea lui Dumnezeu. Firește, fără greutate asta nu se întâmplă. Așa a rânduit Dumnezeu dintru început, spre aducere-aminte de ceea ce a făcut prima femeie - mama noastră, a tuturor. Oricum, Domnul pune și în greutate măsură. Fie ca El să facă milă cu Dumneavoastră și să facă aceste greutăți cât mai puțin simțite, pe cât se poate.

Vreți să meritați o asemenea ușurare?! Mai întâi ușurați-vă de păcate. Acum, de nevoie, stați mult timp nemișcată, în tihnă... Și aveți mai multă vreme pentru îndeletnicirea cu sine și cercetarea de sine. Cercetați-vă ca anchetatorul cel mai sever, apoi osândiți toate câte nu-s drepte, pocăiți-vă pentru ele și să vă pară rău că v-ați îngăduit așa ceva, apoi spovediți-vă, primiți dezlegare și, în cele din urmă, împărtășiți-vă cu Sfintele lui Hristos Taine. Prin toate acestea veți merita să primiți așteptata și dorita ușurare.

Două lucruri aduc asupra noastră mânia lui Dumnezeu, care apasă și strâmtorează: neiubi-rea față de ceilalți și pofta, iar prima dintre acestea are mult loc în noi. Binevoii a vă osteni să scoateți la iveală și să tăiați fără să stați pe gânduri toate cele prin care se vedește ea în Dumneavoastră, oricât de greu vi s-ar părea, întoarceți-vă neiubirea nu asupra oamenilor, ci asupra lucrurilor prin care obișnuia ea să se arate în Dumneavoastră, scoțându-le afară. Nu vi s-a întâmplat să citiți ori să ascultați cuvintele Apostolului: *Lărgitu-s-a inima mea spre voi* (v. 2 Cor. 6, 11)? Așa să vă lărgiți și Dumneavoastră inima, iar în schimb veți primi ceea ce doriți și căutați.

Vă doresc toate cele bune în toate privințele!

Domnul să vă dea binecuvântare!

Al Dumneavoastră voitor de bine,

Episcopul Teofan

DESPRE SOARTA CELOR HANDICAPAȚI PSIHIC ȘI A CELOR NEBOTEZAȚI

Handicapații psihic sunt handicapați numai pentru noi, nu pentru sine și nu pentru Dumnezeu. Duhul lor se dezvoltă pe o cale aparte. Poate că noi, cei „înțelepți”, ne vom vădi mai prejos decât handicapații. Iar copiii sunt îngeri ai lui Dumnezeu cu toții. Cei nebotezați, la fel ca toți cei aflați în afara credinței, trebuie încredințați milostivirii lui Dumnezeu. Ei nu sunt fii vitregi și fiice vitrege pentru Domnul. Ca atare, El știe ce și cum și în ce privință să rânduiască pentru ei. Mare este adâncul căilor lui Dumnezeu!

Asemenea probleme ar trebui să dezlegăm dacă am avea datoria de a veghea asupra tuturor și de a-i rândui pe toți. Iar întrucât această datorie n-a fost pusă asupra noastră, să lăsăm grija pentru ei Celui ce poartă grija tuturor. Noi trebuie să ne mântuim sufletul propriu. Vrajmașul și pierzătorul de suflete caută să piardă prin grija de mântuirea altora sufletul căruia îi insuflă asemenea gânduri. Sfântul Antonie cel Mare cugeta odată la lucrurile acestea, dar îngerul Domnului i s-a arătat zicând: „Antonie! Ia aminte la tine însuși, iar acestea nu sunt treaba ta”.

SFATURI DE LUCRARE DUHOVNICEASCĂ PENTRU FAMILIST

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Mă bucur mult că v-ați apucat să înfăptuiți cele ce v-am scris. Dea Domnul să nu dați înapoi, întorcându-vă la cele dinainte. Ați luat jugul: trageți, însuflețindu-vă prin nădejdea cea vrednică de crezare, înainte este împărăția; ușa prin care se intră în împărăție e curăția; toate ostenele și faptele poruncite sunt mijloace de curățire a inimii. De aici reiese că cel mai apropiat scop al nostru e curățirea inimii, iar după aceea împărăția lui Dumnezeu, fiindcă în ea nu intră nimic necurat. Trebuie să păstrați neapărat în cuget lucrul acesta, ca să nu vă pierdeți ostenele amestecând în ele ceva necurat. De pildă, nu trebuie să postiți și totodată să vă supărați, să vă rugați și să vă mândriți în același timp, să faceți binele ca să arătați celorlalți cât de filantrop sunteți și așa mai departe.

Spuneți că vă osteniți „nu totdeauna de plăcere, ci mai mult cu de-a sila”. Aceasta este legea: să ne luptăm cu pornirile noastre rele și să ne silim să facem binele. Asta înseamnă cuvântul Domnului că *împărăția lui Dumnezeu se ia cu sila, și oamenii silei o răpesc pe ea*. De asta și e jug urmarea Domnului. Dacă totul ar fi de plăcere, unde ar mai fi jugul? În cele din urmă, totuși, se ajunge să se facă totul cu plăcere și ușurință.

Scrieți: „Năvălește asupra mea câte o nesimțire tâmpă; ajung ca un automat, nu mai gândesc, nici nu mai simt nimic”. Asemenea stări vin uneori ca „pedeapsă” pentru aplecarea cu gândul și consimțământul spre oarecare gând rău, iar alteori ca „învățătură”, ca omul să se deprindă a nu aștepta nimic de la propriile puteri, ci să aștepte totul doar de la Dumnezeu. Câteva asemenea experiențe taie încrederea în sine, iar izbăvirea de apăsare arată de unde vine ajutorul și pe Cine trebuie să ne bazuim întru totul. Starea aceasta este grea, dar trebuie răbdată cu gândul că altceva nici nu merităm. Mijloace împotriva ei nu sunt; trecerea ei stă în voia lui Dumnezeu. Totuși, trebuie să vă țineți și să strigați către Domnul: „Fie voia Ta! Miluiește! Ușurează!”, fără să vă îngăduiți nicidecum vreo slăbiciune, fiindcă acest lucru este pustiitor și pierzător. Bine

faceți că vă întristați pentru starea asta și vă încordați în tot chipul ca să vă izbăviți de ea - însă presupunerea Dumneavoastră că așa vor fi chinurile veșnice nu e corectă. Fericirea veșnică și chinurile veșnice sunt cu neputință de închipuit și nu pot fi asemuite cu nimic din cele ce se întâmplă în această viață. Toate sunt dincolo nemăsurat mai presus decât cele de aici. La Sfinții Părinți starea Dumneavoastră se cheamă răcire, uscăciune, și toți o socot lucrul cu neputință de neocolit în viața după Dumnezeu, căci fără ele ni urcă repede „duhovnicia” la cap.

Iată cum se folosește cugetarea la cele dumnezeiești. Dimineața, îndată după ce vă veniți în simțiri cu totul în urma somnului, cugetați la adevărurile de credință, începând cu ființarea cea mai înainte de veci a Dumnezeului întreit Ipostatic și sfârșind cu înfricoșata Judecată și soarta veșnică a tuturor - nu repede și nu încet, ci cu luare-aminte. Asta se poate face și după Simbolul de credință. Suma acestor adevăruri este structura lumii gândite, duhovnicești, dumnezeiești. Prin cugetarea la ele, conștiința se integrează în structura lor și intră în lumea duhovnicească la fel cum noi, după ce ne trezim din somn, ne integrăm în structura lumii dinafară, care ne înconjoară, și ne menținem în mod conștient în ea: soarele și luna sunt deasupra noastră, stihiiile și toate făpturile pământului sunt împrejur, la fel ca familia, vecinii, statele cu tot ce este în ele. Aceasta din urmă are loc de la sine, fără voia noastră, în timp ce pentru lucrarea dintâi trebuie să ne dăm osteneala, chiar dacă nu este foarte greu s-o facem. Conștientizând aceste două lumi - cea văzută cu gândul și cea văzută în afară -, aflați în cea gândită îndrumările despre felul în care trebuie să vă purtați în cea dinafară. Aceasta este regula generală a cugetării la cele dumnezeiești! Regulile particulare sunt următoarele: după ce ați încheiat lucrarea arătată mai înainte, opriți-vă asupra lucrului care a înrâurit cel mai mult simțirea Dumneavoastră și înviați prin el duhul de rugăciune. Dacă nu v-a înrâurit nimic, atunci înviere a duhului de rugăciune să vă fie simțământul evlavios de obște față de toată structura lumii dumnezeiești.

Dați-vă osteneala să nu rămâneți în nici o dimineață lipsit de înprospătarea lumii Dumneavoastră lăuntrice prin această cugetare la cele dumnezeiești, la fel cum aveți obiceiul să vă înprospătați locuința cu aerul proaspăt al dimineții, și după aceea veți rămâne toată ziua cu simțământul că în afară de lumea văzută vă adumbrește și înconjoară și cea nevăzută, că nu sunteți lipsit de înrâurirea ei.

Dea Domnul să vă păziți rânduielile de rugăciune cu răbdare, având astfel roadă de pe urma lor. Faptul că odraslele sunt pe lângă Dumneavoastră când vă rugați cred că e foarte bun. Si nu cred că asta e o povară pentru ei; dimpotrivă, îmi vine să cred că le place să ia parte la rugăciunea de obște. Ar fi bine să faceți rugăciune de obște și seara, la un ceas la care nimeni din familie să nu se fi culcat încă. Totuși, faceți cum vă este la îndemână.

Rugăciuni gata făcute avem multe. Ele n-au fost alcătuite, ci s-au revărsat din inimile Sfinților sub înrâurirea unei vederi duhovnicești sau a unei întâmplări din viață. Cel care le citește cu luare-aminte intră în aceleași simțiri cu cele care suflă și în Sfinți, iar prin aceasta învie și zidește în sine duhul de rugăciune. Ca asta să se săvârșească mai lesne, este bine să cugetați dinainte la rugăciunile alese, primind totodată și simțământele ascunse în ele. Și mai bine este să învățați rugăciunile, ca să n-aveți nevoie de cartea de rugăciuni, ci s-o purtați în suflet, gata să se deschidă îndată ce veți avea nevoie. Oricum, în timp ce vă rugați după rugăciuni gata făcute trebuie să vă deprindeți încetul cu încetul să vă rugați și cu propriul cuvânt, potrivit nevoilor

duhovnicești sau dinafară pe care le aveți. Nevoile duhovnicești, îndată ce se trezesc, năzuiesc îndată spre Dumnezeu. Imboldul de a vorbi cu Dumnezeu apare uneori fără o nevoie anume, ci numai din setea de El. În orice măsură și în orice chip s-ar arăta acest imbold, el nu trebuie lăsat nesatisfăcut niciodată: trebuie să vă apucați îndată de rugăciune și să vă rugați în starea în care v-a găsit imboldul - dacă sunteți la lucru, să vă rugați la lucru, dacă citiți, să vă rugați în mijlocul lecturii, dacă mergeți, să vă rugați mergând. Firește, mai bine și mai roditor este să stați într-un loc de rugăciune și să luați o poziție potrivită pentru rugăciune, dacă se poate. Cu cât veți împlini mai cu osârdie aceste întoarceri spre Dumnezeu, cu atât vor apărea mai des, și vor tine mai mult, și se vor înrădăcina mai adânc. Nu uitați punctulețul acesta. Această metodă este cea mai bună pentru desăvârșirea rugăciunii - iar rugăciunea este principalul în lucrarea noastră. Să nu vă pară rău dacă vă dați osteneala în primul rând pentru asta. Dacă în timp ce vă faceți rugăciunile apare acest imbold, încetați cu cititul și rugați-vă în acest imbold, cu cuvintele proprii sau fără cuvinte... Dumnezeu vede cu câtă osârdie doriți și căutați rugăciunea, și vă va da rugăciune care nu se va mai curma. Domnul să vă binecuvânteze la această lucrare! În ce privește cititul, una este a citi pentru a strânge cunoștințe, iar alta a citi pentru a te zidi. Când citești ca să acumulezi informație, trebuie să citești mult; când citești ca să te zidești nu trebuie să citești mult, ci doar să cadă în inimă ceva din cele citite - și atunci opriți-vă și cugetați, străduindu-vă să vă lămuriți lucrul acela, adân-cindu-l mai mult în inimă. Asta este totuna cu a-l preface în obiect al cugetării la cele dumnezeiești. Așa vă veți hrăni și dezvolta sufletul, nu-l veți umple ca pe un sac...

Îl citiți pe Sfântul Tihon din Zadonsk ? Bine! Nici o carte nu se poate compara cu cărțile lui.

„Râvna ba vine, ba trece.” Asta se întâmplă cu toți. Când se împruținează, păziți hotărârea de a sluji Domnului, rămânând fără abatere în rânduierile cucernice, fără să vă leneviți, fără indulgențe față de trup. Și starea aceasta va trece. Cugetarea la cele dumnezeiești este eficace în refacerea râvnei, mai ales aducerea-aminte de moarte și de judecată: „iată, acum, acum vine moartea”, îndată ce acest gând va cădea deplin în inimă, inima nu va putea să nu se cutremure.

Cât despre hrană... Puneți-vă lege să vă sculați de la masă puțin flămând. Robul cel rău care este trupul va simți că asupra lui este o mână stăpânitoare...

Credeți că pentru nimicirea răului pricinuit de cei 47 de ani în care v-ați făcut de cap trebuie să vă osteniți tot atâta în rânduierile bune ale vieții... Nu, lucrurile nu stau defel așa. Tot ce este pătat se curăță prin greața față de murdărie și prin înfruntarea ei fără milă de sine, cu credință, nădejde și dragoste către Domnul. Aceste așezări sufletești au uneori asemenea putere, încât curăță totul într-o clipă.

Așa a fost pe cruce cu tâlharul. *Astăzi vei fi cu Mine în rai*. Iar în rai nu intră nimic necurat. Totuși, pentru unii această curățire ține vreme îndelungată - în primul rând din răsfaț și din indulgența față de propriile poftă.

Mare milă a lui Dumnezeu e pentru Dumneavoastră faptul că sunteți mulțumit de soție și de copii. Fie ca ei să rămână astfel întotdeauna, să nu se schimbe niciodată. Celelalte pe care vi le doriți în legătură cu viața Dumneavoastră de familist încredințați-le în voia lui Dumnezeu, rugându-vă cu osârdie, dar arătându-vă gata să primiți tot ce va binevoi Domnul să vă trimită, chiar dacă nu vă fi ușor.

DESPRE ACEEAȘI

Să vă binecuvânteze Domnul osteneala!

Pentru monahi, lucrarea de căpetenie e curățirea gândurilor, iar la mireni lucrarea de căpetenie este să aibă gând bun în cele ce fac; iar la curăția desăvârșită a gândurilor cum să ajungă ei ? Nici Dumnezeu nu îi va trage la răspundere pentru asta. Rânduielele vieții lor nu sunt de așa fel.

POVATĂ CĂTRE O FAMILIE

Mila lui Dumnezeu fie cu voi!

La noi, trecerea la post este aproape nebăgată de seamă. Cu greu vezi vreo deosebire... Să vă ajute Domnul să vă adunați puterile ca să pozițiți și să vă împărtășiți cu Sfintele lui Hristos Taine.

Micuțului vostru îi doresc spor la învățătură -dar dacă învățătura nu-i intră în cap, nu îl chinuiți. Poate că are talent artistic - la desen sau mai știu eu ce... Sau poate că e meșter bun, îndemânat... Lăsați-l să se ocupe cu lucrul la care are talent. Sau poate că îi place să se roage. Atunci, să se roage... și să meargă pe acest drum.

Scrieți că vă plictisiți seara. Trebuie să organizați lecturi și istorisiri în familie. Cine dă peste ceva bun, să propună: „Vreți să vă citesc...”, și să citească ceva care să încălzească sufletul... Istorisirile le puteți inventa și singuri, numai să fie bune, ziditoare... și vremea va trece în mod interesant.

CAPITOLUL AL TREILEA

SOȚUL

SOȚUL ESTE ÎMPLINITOR AL VOII LUI DUMNEZEU

Greu, greu! Da, vă este greu, dar altfel ce-ați avea de răbdat ? Iar fără răbdare nu este mântuire. Iată că Domnul, care vă rândăuiește mântuirea, vă și dă prilejuri să arătați răbdare și să înaintați pe calea mântuirii. Un sfat pentru Dumneavoastră: când vă este greu, trebuie să vă întoarceți către Dumnezeu atât cu graiul, cât și cu simțirea, zicând: „Slavă Ție, Doamne!”

Dumnezeu l-a pus pe soț ca păzitor al soției. Nu rareori se întâmplă ca soțul, chiar fără să-și dea seama, să dea soției îngăduințe ori să îi pună opreliști insuflăte de Dumnezeu. Iată, și soțul Dumneavoastră, nedându-vă voie să stați la Vâșă, împlinește voia lui Dumnezeu, iar voia lui Dumnezeu este bună întotdeauna. Liniștiți-vă!

DESPRE UN SOȚ ASPRU

Soțul Dumneavoastră nutrește în ceea ce vă privește o dragoste adâncă; asprimea lui este numai de suprafață. Așa este structura unora. Nu luați în seamă asta. Lăsați-l să fie așa cum este, și Dumneavoastră rămâneți așa cum sunteți. Dumnezeu v-a unit: pentru voi viața împreună este cea mai bună viață de pe pământ.

Unii s-au rugat să moară și au fost auziți. Pentru Dumneavoastră însă este mai bine să primiți cu supunere de la Domnul ce vă va da: viață sau moarte, sănătate sau boală, îndestulare sau sărăcie. Si pentru toate mulțumiți-I.

POVAȚĂ CĂTRE UN VĂDUV

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Întotdeauna m-am rugat și mă rog ca Domnul să-i mai dea surorii timp de trăit până ce ultimii copii vor sta pe picioarele lor. Judecând după cele ce spuneți însă, trebuie să ne rugăm de acum pentru sfârșit cu pace.

Ce este de făcut ? Trebuie să ne supunem judecăților lui Dumnezeu. Și noi vom apuca pe aceeași cale. Este calea de obște a tuturor. Oricum, moartea unui om apropiat ne lovește, și ni se pare că toți cei care mor, mor năprasnic. Dumneavoastră rămâneți aici pentru a termina educarea și aranjarea copiilor, iar ea pleacă, și acolo - lucru trebuincios și cu puțință - va face pregătiri pentru reîntâlnirea cu voi.

Fiți bărbat tare. Întăriți-vă inima; sus capul! Sora nu moare; trupul moare, iar

sufletul rămâne - el nu face decât să treacă la altă rânduială a vieții. După ce ea va răposa, și Dumneavoastră vă veți muta cu gândul acolo, în trupul ce zace acum sub sfintele icoane și va fi dus apoi în cimitir, ea nu mai este. În mormânt nu pe ea o vor ascunde. Ea e în altă parte. La fel de vie ca acum. În primele ceasuri și zile după moarte va fi lângă Dumneavoastră. Nu va vorbi, nici nu o veți putea vedea, dar va fi acolo... Pricepeți asta.

Noi, cei care rămânem, plângem pentru cei plecați, dar starea lor de dincolo e mai ușoară, mai bucuroasă. Cei care au murit și s-au întors apoi în trup l-au socotit ca pe o locuință foarte lipsită de confort. La fel se va simți și sora. Ei îi va fi mai bine dincolo, în timp ce noi ne omoram cu firea, de parcă i s-ar întâmpla nu știu ce necaz. Ea vede și, pesemne, se minunează.

Cei răposați au de înfruntat în scurtă vreme trecerea prin vămi. Acolo va avea nevoie de ajutor! Stăruieți asupra acestui gând, și veți auzi strigătul ei către Dumneavoastră: „Ajutor!” Iată spre ce trebuie să vă îndreptați toată luarea-aminte și toată dragostea pentru ea. Eu cred că cea mai lucrătoare mărturie a acestei dragoste va fi dacă începând cu clipa ieșirii sufletului, Dumneavoastră, lăsând pe seama altora grija de trupul ei, vă veți însingura unde e cu puțință și vă veți adânci în rugăciune pentru ea, fiindcă se află într-o nouă stare, în nevoi noi și neașteptate. După ce veți fi început astfel, strigați neîncetat către Dumnezeu, rugați-L să-i dea ajutor de-a lungul celor șase săptămâni și în continuare, în istorisirea Teodorei despre vămi stă scris că punga cu bani prin care îngerii au răscumpărat-o de la vameși era de fapt rugăciunile Părintelui ei. La fel va fi și cu rugăciunile Dumneavoastră... Nu uitați că așa trebuie să faceți... Iată, aceasta este dragoste! Și eu voi face astfel, și copiii voștri trebuie să facă astfel...

Scriu fiind încredințat că sora va muri. Chiar cred că a murit deja. De vreme ce a ajuns în starea pe care mi-o descrieți, nu are rost să ne amăgim cu nădejdi pentru care nu este cheazășie.

Dacă scrisoarea mea o va găsi totuși în viață, iată cuvântul meu din urmă către ea: „Mergi cu bine, soră, și iartă toate câte ți-am greșit! Domnul să binecuvânteze ieșirea ta și calea ta de după ieșire. Doar știi că de fapt nu mori. Trupul tău va muri, iar tu vei trece în altă lume, trăind, având conștiință de sine și simțind toată lumea din jurul tău. Acolo te vor întâmpina părinții, frații și surorile, închină-te lor și din partea noastră și roagă-i să ne poarte de grijă. Te vor înconjura copiii tăi cu heretisiri pline de bucurie.

Dincolo îți va fi mai bine decât aici. Deci nu te speria văzând apropierea morții- Ea este pentru tine ușa prin care vei intra într-o viață mai bună. Îngerul tău păzitor îți va primi sufletul și îl va duce pe căile poruncite de către Domnul... Vei avea de înfruntat propriile păcate. Pocăiește-te pentru toate, și să ai credință tare că Domnul și Mântuitorul nostru șterge toate păcatele păcătoșilor care se pocăiesc.

Șterse au fost și păcatele tale de câte ori te-ai pocăit. Dă cât mai multă viață acestei credințe înlăuntrul tău și să nu te desparți de ea. Domnul să-ți dăruiască ieșire cu pace! Încă o zi, două, și vom veni în urma ta. Ne vom vedea curând. Așadar, nu te necăji pentru cei ce rămân aici!”

Întrebarea Dumneavoastră: "Și acum, ce voi face eu?" este foarte serioasă. Dumnezeu va rândui în tot chipul cele de folos! Însă trebuie să nu vă lăsați slăbănogit de jale și să nu puneți capul prea adânc în piept! Domnul să vă dea mângâiere! Mântuiește, Doamne, și miluiește!

ALTĂ MÂNGÂIERE CĂTRE UN VĂDUV

Mila lui Dumnezeu fie cu pumneavoastră! Mare amărăciune v-a lovit și este firesc să vă mâhniți. Totuși, nu uitați să păstrați măsura și în mâhnire. Dați firii datoria cuvenită: jeliți o vreme, plângeți o vreme, apoi la treabă. Primiți mângâiere de la făgăduințele credinței noastre, lat-o pe cea dintâi: aproape este Domnul de toți cei cu inima înfrântă... *Veniți la Mine, toți cei osteniți și împovărați, și eu vă voi odihni pre voi...* Odihniți-vă în Domnul, și la suspinele Dumneavoastră El vă va trimite mângâiere.

E dureros când moare cineva. Iată, și Dumneavoastră vestiți că v-a murit soția, vrând să spuneți prin asta că s-a întâmplat un necaz cumplit. La noi a luat naștere ciudata credință că moartea e ceva înfricoșător. Dar ea, de fapt, ce este ? Este ca trecerea dintr-o odaie în alta sau din orice alt loc în altul... Și Ana Dumneavoastră este vie, la fel ca înainte, doar că trăiește în alt fel. Ea își aduce aminte de soțul său iubit, și de copii, și de ceilalți casnici, și este lângă voi atunci când îi dă voie Stăpânirea de dincolo. De obicei oamenii își zic: „Au îngropat-o în pământ, săraca; acolo-i umezeală și întuneric, vai-vai...” Dar ea nu este în pământ, e lângă voi; se uită la cei ce plâng și clatină din cap: „De ce plâng oare ? Dincolo e mai bine...”. Dacă i s-ar propune să se întoarcă pe pământ la soțul ei, pentru nimic nu s-ar învoi, fiindcă asta ar însemna să se întoarcă în trup, iar acest lucru ar fi atât de neplăcut pentru ea... Lucrul pentru care trebuie să vă faceți griji e starea sufletului ei. Dacă a murit spovedită și împărtășită, intrarea ei dincolo este reușită. Dacă n-a reușit să se spovedească și să se împărtășească înainte de moarte, amintiți-vă că a primit de atâtea ori aceste Taine, că este fiică a adevăratei Biserici a lui Hristos, care e trupul Lui...

Așadar, este vremea să încetați cu jalea. Mai bine v-ați reface rânduiala vieții de zi cu zi. Chiar dacă suspinați din când în când, trebuie să vă împliniți slujirea fără oprire. Să vă binecuvânteze Domnul! Domnul să vă mângâie! Mântuiți-vă!

Al vostru voitor de bine,

Episcopul Teofan

CAPITOLUL AL PATRULEA SOTIA

DESPRE ÎNDATORIRILE FEMEII CĂSĂTORITE

Mila lui Dumnezeu să fie cu Dumneavoastră!

Domnul să vă dea binecuvântare în calea pe care mergeți. Domnul e pretutindeni și vede toate: vede ce face omul pentru El, fiind totdeauna gata să ajute pe cei care aleargă la El după ajutor. Astfel, dacă veți pune în inima Dumneavoastră hotărârea de a lua aminte întotdeauna la Domnul, Care este lângă Dumneavoastră și în Dumneavoastră, îndreptându-vă toate puterile spre a plăcea Lui, cerându-i ajutorul în orice nedumerire, în orice nevoie duhovnicească, puteți aștepta ajutor fără vreo îndoială când alergați la Dânsul cu credință.

Conștiința să vă fie curată întotdeauna - însă ea trebuie luminată prin Cuvântul lui Dumnezeu, altminteri ne tulbură adesea fără folos, în acest scop trebuie citită Evanghelia și luate de acolo regulile după care trebuie să se călăuzească conștiința.

Sunteți soție, sunteți mamă, sunteți stăpână a casei. Toate îndatoririle soției, mamei, stăpânei casei sunt înfățișate în scrierile sfinților Apostolii. Cercetați-le și apucați-vă să le împliniți cu conștiinciozitate, fiindcă este îndoielnic că mântuirea se poate rânduie fără împlinirea îndatoririlor pe care ni le impun poziția socială și ocupația noastră. Acestea sunt de la Dumnezeu și se pot întoarce ori spre plăcerea Lui, dacă sunt împlinite cu credincioșie, ori spre jignirea Lui, de nu sunt împlinite.

Domnul să vă binecuvânteze. Rugați-vă pentru multa mea păcătoșenie nepocăită. Al vostru rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

DESPRE RUGĂCIUNEA FEMEII MĂRITATE

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Dați-vă osteneala să faceți astfel: dimineața, la pravila de rugăciune, faceți așa încât să vă opriți cu luare-aminte înaintea lui Dumnezeu. Astfel veți fi tot restul zilei înaintea Lui, orice s-ar întâmpla să faceți. De vă veți rânduie așa și veți începe, împreună cu prorocul, să-L aveți pururea pe Domnul înaintea Dumneavoastră (având, firește, simțăminte pe măsură), vă veți ruga neîncetat, și atunci nu vă veți plictisi.

De la pravila de rugăciune să nu vă depărtați până ce se va naște frângerea inimii

însoțită de încredințarea în voia lui Dumnezeu. Sunteți soție, mamă, stăpână a casei, în datoriile legate de aceasta stă mântuirea Dumneavoastră.

Citirea Evangheliei și a Psaltirii este un lucru bun. Nu lăsați cărțile din mână până ce nu culegeți din ele vreo lecție sau regulă de viață.

Pace vouă! Domnul să vă binecuvânteze! Binecuvântarea Dumnezeiască fie asupra soțului și a copiilor Dumneavoastră!

Al vostru rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

DESPRE ACEEAȘI

Întrebați dacă vă puteți ruga să se facă răcoare. De ce nu ? Dar trebuie să adăugați: „Dar fie voia Ta, Doamne!” Si trebuie să fiți întotdeauna gata să răbdați. Mult preț are răbdarea înaintea Domnului și stă în rând cu lacrimile. Să vă rugați și pentru copii. Domnul are putere să îi îndrepte, iar de zis, mai bine să nu le ziceți nimic, decât dacă vedeți că sunt gata să asculte.

DESPRE ACEEAȘI

Nu pot să îmi împodobesc primele rânduri cu laude pentru Dumneavoastră. Scrieți: „Mă rog rău, sunt leneșă la învățat psalmi, m-am lăsat aproape de tot”. Halal progres, ce să zic!

Aceasta poate avea urmări rele: nepăsarea față de lucrurile lui Dumnezeu se poate preface în nărav, și atunci adio cucernicie. Trebuie să prevenim lucrul acesta. Binevoii să faceți astfel: învățați psalmii când veți avea chef, alegându-i pe cei pe care îi înțelegeți mai bine și care vă merg mai mult la inimă. Și mai bine va fi dacă nu îi veți învăța totdeauna în întregime, ci stihurile care vă rămân mai ușor în suflet, cum ar fi: *Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte, Doamne, să-mi ajuți mie grăbește; nu întoarce fața Ta de la mine; unde mă voi duce de la Duhul Tău ?, și așa mai departe. Spuneți-le apoi pe dinafară întorcându-vă mintea spre Dumnezeu în timp ce vă faceți treburile... Puteți „scrie” aceste versulețe pe orice pas pe care îl faceți - și veți fi ca într-un veșmânt frumos, îmbrăcată în cuvântul lui Dumnezeu...*

Dimineața moțâiți, și ca atare nu vă rugați, sau vă rugați la plesneală... Este foarte rău. Rugați-vă puțin, însă așa cum trebuie, după toată rânduiala rugăciunii. Dacă întârziați cu trei minute acolo unde vă grăbiți să ajungeți, nu este mare lucru! Așadar, rugați-vă neapărat aceste trei minute dimineața, în atare caz, n-aveți de ce vă apuca să citiți rugăciuni după carte sau pe dinafară... rugați-vă cu propria gândire și propriile cuvinte. Puneți-vă în fața lui Dumnezeu... Dumnezeu este aproape și de Dumneavoastră, măcar că Dumneavoastră puteți fi departe de El cu gândul și cu simțămintele: apropiați-vă de El atât cu unul, cât și cu celelalte... Dati-I mulțumită că v-a păzit în vremea somnului și că v-a dat să vedeți din nou lumina Sa și să mai trăiți o vreme... fiindcă mulți se culcă, dar de sculat nu se mai scoală.

Cereți de la El binecuvântare pentru treburile zilei care începe, ca să vă arate pe cele bune și să vă ferească de cele rele... Chemați-o pe Maica Domnului, chemați pe îngerul păzitor, pe sfânta a cărui nume îl purtați și pe sfinții toți...

Rugați-vă pentru mama, fratele, rudele și cunoscuții voștri; pomeniți-i și pe cei adormiți. După aceea, încredințându-vă voii lui Dumnezeu, mergeți la treburile pe care

le aveți, străduindu-vă în tot chipul să nu uitați că înaintea feței lui Dumnezeu umblați...

Faceți toate acestea cu minte adunată și cu simțire nerăspândită: rugăciunea Dumneavoastră va fi atunci adevărată, iar conștiința nu vă va reproșa nicicând că nu v-ați rugat ori că v-ați rugat rău. Îndeajuns va fi aceasta, mai ales dacă veți păstra lipită de inimă așezarea cea rugătoare.

La fel vă puteți ruga și seara. Totuși, întrucât aici vă puteți face mai mult timp, rugați-vă și cu rugăciunile învățate din cărți; ele vor ajuta să îndreptați către Dumnezeu cu mai multa putere și înțelegere cuvintele rugăciunii Dumneavoastră.

DESPRE CLIPELE DE SINGURATATE ALE FEMEII CASATORITE

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Iată că sunteți singură, și va plictisiti! Va plictisiti fiindcă aveți multe de făcut, iar acum că ați rămas singură nu știți cu ce să vă umpleți timpul. De aceste clipe trebuie să vă folosiți în-dreptându-le numai și numai spre lucrarea lui Dumnezeu: rugăciunea și cugetarea la cele sfinte. Aceste indeletniciri, îndată ce vor începe să meargă cât de cât cum se cade, nu vă vor lăsa să vă plictisiti, fiindcă din ele izvoraste mângâiere duhovnicească, pe care n-o poate da nimic din cele pamantesti. De pildă, atunci când la citirea (sau zicem) Evangheliei se nasc în minte între-bări, iar după adăncirea cuvenită sufletul găsește răspuns multumitor la ele, în asta este multa mângâiere duhovnicească. Lucrul este cu atât mai plăcut cu cât un astfel de succes să aripi spre mai mult, iar atunci ia naștere și deprinde-rea cu asemenea indeletniciri. Sufletul devine atunci larg, repede zburător și mult gânditor.

DESPRE NECAZUL UNEI TINERE CASATORITE

„Albisoarei” îi este greu. Prin aceste greutăți ale vieții de familie ea capătă o lecție despre purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Da, da, totul e de la Domnul și totul este spre binele nostru. Acum este cam greu, dar roadele răbdării se vor dovedi dulci. Ajută-i, Doamne!

Soacra n-are decât să se supere... Ce zice sotul?! Pentru ea, sotul e principalul. Cu soacra ce treaba are?! Poate să-și facă treaba fără să-o contra-zică. N-are decât să se inversuneze soacra, tot pentru ea este mai rău. Domnul să dea înțelepciune...

Ma bucur împreună cu voi că vă merge bine în toate. Fie că Domnul să prelungească această stare de lucruri. Doar „Albisoarei” îi este greu. Să fie mai „smechere” decât sotul. Vă putea face asta dacă nu îi va da de înțeles că despotismul îi este neplăcut și făcându-se că ieseșile lui sunt absolut normale. Neîntâmpinând împotrivire, despotismul se va manifesta din ce în ce mai puțin. În cele din urmă va înceta. „Albisoara” va putea atunci să-și controleze din nou sotul, fără să schimbe tonul și purtarea smerită. La „lecții” nu trebuie niciodată să răspundă, ci să fie de acord întru totul, să pară că „ia notite”, chiar dacă ceea ce se spune este învederat un lucru greșit.

Să o ajute Domnul să îndure încercarea!

POVAȚĂ PENTRU O TÂNĂRĂ CĂSĂTORITĂ

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Aveți numai necazuri și iar necazuri! Să știți că acestea sunt doctorii mântuitoare ale lui Dumnezeu și mărturie a atenției pe care El v-o dă. Dați mulțumită Domnului și tratați-vă, altfel spus nu împiedicați prin vreo cârtire lucrarea vindecătoare a doctoriilor acestora.

Pentru „Albișoara” ne vom mâhni și-L vom ruga pe Domnul să o însuflețească spre a răbda cu bărbăție ceea ce s-a întâmplat. Soțul ei este mohorât: se simte cu musca pe căciulă. Ei bine, acum și-a băgat la cap să nu mai facă așa ceva. Ea să nu-l bată la cap, ci să-l compătimizească și să-l încurajeze, spunându-i că lucrurile, puțin câte puțin, se vor îndrepta. Dacă va începe să-l bată la cap, de aici nu va ieși nici un folos, ci numai neplăceri și dezbinare.

Domnul să vă mântuiască pe toți și să vă miluiască!

Al vostru rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

CUM SĂ SE POARTE FEMEILE CU SOȚII NECREDINCIOȘI

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Continuați să vă țineți în frâu necazul prin răbdare și mai ales prin încredințarea întregii Dumneavoastră sorțiți în voia Domnului, aflând mângâiere în încredințarea că toate ni se întâmplă cu voia Lui, spre binele nostru. Cât privește pasajul de care vorbiți din (1 Petru 3,1), nu știu de ce lămuriri ar mai fi nevoie. Este limpede că Apostolul are în vedere bărbații care nu cred în Evanghelie și spune femeilor să fie soții cât se poate de bune, în nădejdea că văzând la ele o purtare atât de minunată, izvorâtă din creștinism, și soții necredincioși să se încredințeze de adevărul acestuia și să se convertească.

Domnul să vă binecuvânteze!

Al Dumneavoastră rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

DESPRE DEVOTAMENTUL SOȚIILOR FAȚĂ DE SOȚII BOLNAVI

Soțul Dumneavoastră este bolnav. Bineînțeles că acest lucru este atât spre binele lui cât și spre binele Dumneavoastră, fiindcă **toate sunt de la Domnul**. Așadar, si boala este bună, oricât de amară ar fi. Așa să o priviți.

Slavă lui Dumnezeu pentru acest gând: că boala soțului se datorează păcatelor Dumneavoastră. Si acest gând e bun! E bine că vă aduceți minte de păcătoșenie și că vă socotiți vrednică e pedeapsă pentru ea. Nici Apostolul Pavel nu uitat toată viața sa că a fost prigonitor al Biserii, cu toate că prin ostenele sale pentru Biserică r fi putut șterge păcatele a zece prigonitori. Să urmați însă sfântului Pavel și în altă pri-nță: amintindu-și că a fost prigonitor al Bisericii, el nu se socotea străin de mântuire, ci spunea cu încredințare: *Mi s-a gătit mie cununa dreptii... dorință am a mă slobozi si împreună cu Hris-5 a fi* (2 Tim. 4, 8; Filip. 1, 23). Dacă omul și-a ovedit și și-a urât păcatul, acesta se șterge din ațe cărțile în care este scris: si din cărțile dreptii lui Dumnezeu, si din cărțile firii noastre, și n cărțile atingerilor noastre de lumea văzută nevăzută. Astfel, el nu mai

este pomenit la judecată. Având aceasta în vedere, trebuie, fără a micșora simțământul păcătoșeniei, să vă răcoriti totdeauna sufletul cu nădejdea cea bună a mântuirii. În trupul Său, Domnul a înălțat pe cruce păcatele noastre și astfel a rupt zăpăsul lor.

Ne însușim această comoară prin credință, prin spovedania cu frângere de inimă, prin ostenele de ștergere a păcatelor și prin urârea lor. Aveți toate acestea: prin urmare, vi se cuvine, pe lângă simțirea păcătoșeniei, și simțirea mării milostiviri a lui Dumnezeu. V-ați încredințat soarta în mâinile Lui. Bine, bine! Așa e cel mai sigur! Facă-se ceea ce este plăcut sfintei Lui voi! Întru aceasta să stați. Domnul să vă binecuvânteze și să vă mângâie!

Al vostru rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

POVAȚĂ CĂTRE O FEMEIE PE CARE SOȚUL O ÎNSALĂ

Bine ați făcut sfătuindu-i să nu dea năvală cu reproșuri. Reproșurile nu ajută cu nimic. „El” și-a călcat deja conștiința în picioare. Aducerea „ei” este încheierea unei îndelungi lupte, în care el a rămas învins. Totuși, nu mi se pare că lucrurile vor rămâne așa. O să se sature de „ea” și o va alunga. Se va răci față de „ea”: conștiința lui se va răzvrăti și poate că își va primi drepturile.

Cu această nădejde să se însuflețească cei ce suferă, adăugând la ea rugăciunea plină de râvnă. Aici, firește, s-a amestecat vrăjmașul, iar pe el nu-l poți goni decât cu rugăciunea.

Învățați-i să primească mângâiere din gândul că răbdând devin părtași ai cununii mucenicești. Lot a fost mucenic, fiindcă, după cum ne încredințează Apostolul, s-a chinuit sufletește văzând faptele nelegiuite ale concetățenilor. La fel este și situația suferinșilor noștri.

Fie ca ei să privească această nefericire ca pe oricare alta: moartea, boala, prigoana, incendiul. Dumnezeu îngăduie acestea ca să le pună răbdarea la încercare. Iar pe „el” îl smerește Domnul. Acum este înnebunit de trufie, dar când va trece negura și își va da seama ce a făcut, se va vedea pe sine în starea cea mai înjosită. Pesemne că este mândru și se impunea o asemenea doctorie de rușine.

Să le mai dați de înțeleș că grija noastră de căpetenie este mântuirea propriului suflet. Oare nerușinarea „lui” împiedică lucrarea mântuirii lor? Nicidecum. Dacă vor privi problema inteligent vor vedea că pot preschimba totul în unealtă de mântuire. Să se înstrăineze pentru o vreme de simțămintele neplăcerii față de purtarea „lui” și să stăruie asupra gândului că ea nu poate împiedica lucrarea lor. Să facă asta cu smerenie, rugându-se pentru „el”.

Este greu, ce-i drept, dar ce mare lucru poate înfăptui fără osteneală?! Cel mai greu este pentru soție. În schimb, răsplata ei va fi mai mare dacă va răbda cu inimă bună acest necaz.

Domnul să mângâie inimile lor și să îi umple de tihnă cu prisosință.

POVAȚĂ CĂTRE O VĂDUVĂ

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Tot sunteți necăjită. Este în firea lucrurilor, însă durerea va trece. Simțămintele

de mâhnire se vor potoli și va rămâne amintirea lină.

Cu privire la soarta răposatului, care din muritori poate spune ceva limpede ? în duhul credinței noastre însă, nu avem cum să nu nutrim nădejdea că Domnul Cel Milostiv va face cu el după mila Sa. Această nădejde este întărită de starea în care știm că a petrecut răposatul în vremea dinaintea morții.

Gospodăritul nu e un lucru complicat, în curând o să vă dați seama care e rânduiala lucrurilor și nimic nu o să vi se mai pară atât de greu. Trebuie să nu arătați însă nepăsare. Gospodăria și toate cele ce țin de ea sunt dar al lui Dumnezeu, care trebuie păzit și lucrat, atâta doar că scopul trebuie să fie slava Lui. Păziți cu sfințenie acest sfat: faceți parte nevoiașilor, însă după putere, nu mai presus de putere, și totul va merge bine.

Rugați-vă cu osârdie pentru cel adormit.

FIREȘTILE NEPUTINȚE ALE FEMEII NU SPURCĂ ÎNAINTEA LUI DUMNEZEU

În ce privește cele ce spuneți despre scurgerea lunară de sânge... nu sunt familiarizat cu problema, însă în general judec astfel: aceste scurgeri de sânge nu sunt necurăție sufletească sau duhovnicească, ci material-trupească...

Visurile pătimăse avute în somn înainte de menstruație nu sunt socotite întru păcat, fiindcă sunt fără voie. Totuși, trebuie să vă întristați și să vă frângeți inima din pricina lor. De ce iese așa ceva din suflet ? Nici dacă v-ați dat învoirea în vis nu este mare necaz, însă aceasta împovărează mai mult conștiința. Ca atare, ar fi bine să povestiți acestea, dacă e cu putință, duhovnicului. Conștiința vă va fi mai liniștită. Faptul că v-ați căit după aceea, tot în vis, este un lucru bun. Prin aceasta se curățește necurăția cu pricina. Rugați-vă pentru tot lui Dumnezeu, ca El să vă izbăvească de asemenea întâmplări.

Plânsul pe care l-ați avut în suflet este de asemenea o mișcare curățitoare a sufletului. Puteți să îl doriți și să îl întrețineți. Aceasta este cu adevărat întristare după Dumnezeu.

Folosiți sfânta aghiasmă mare după cum credeți de cuviință, dar cu credință și evlavie.

CAPITOLUL AL CINCILEA PĂRINȚII

DESPRE RUGĂCIUNEA PĂRINȚILOR PENTRU COPII

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

A le băga copiilor mintea în cap este o datorie pentru orice părinte, deci și pentru Dumneavoastră. De ce să vă temeți ? Cuvântul spus cu dragoste nu întărește niciodată. Numai cuvântul spus de sus n-aduce niciodată roadă. Ca Domnul să binecuvânteze scăparea copiilor Dumneavoastră de primejdii, trebuie să vă rugați zi și noapte. Milostiv este Dumnezeu! El are multe mijloace să preîntâmpine nenorocirile - mijloace la care noi nici nu gândim. Dumnezeu câr-muiește toate. El este înțelept, Atotbun și Atotputernic. Iar noi suntem ai împărăției Lui. De ce să vă descurajați ? El nu îi va lăsa pe ai Săi. Singura Dumneavoastră grijă trebuie să fie a nu-L jigni, ca El să nu vă șteargă din numărul alor Săi. Domnul să vă dea binecuvântare!

DESPRE ÎNȚELEPTIREA UNUI FIU RĂTĂCIT

Pe fiul Dumneavoastră să îl înțeleptească Domnul. Rugați-vă pentru el cu rugăciunea de mamă. Mai spuneți-i uneori și câte un cuvântel - dar acest cuvântel să iasă din dragoste îndurerată și din plânsul inimii, fără reproșuri și văicăreli.

DESPRE CRUCEA DE MAMĂ

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Hristos a înviat!

V-ați ostenit mult pentru fiul Dumneavoastră Andrei, care este bolnav, și ați căzut la pat. Vă puteți mângâia cu gândul că nu din vina Dumneavoastră ați căzut. Măcar că Andrei, care v-a jignit, nu vă merită purtarea de grijă, Domnul, în mila Sa și de dragul dragostei și răbdării Dumneavoastră, va socoti îngrijirea dată fiului ca și cum I-ar fi fost Lui dată.

Domnul să vă dăruiască înzdrăvenire atunci când va veni văzduh de primăvară, ca să vă împrospătați cu el și să trageți putere nouă.

Ilia e mângâierea Dumneavoastră, și nădejdea Dumneavoastră că pentru buna lui așezare sufletească față de Dumneavoastră Domnul îl va adumbri cu binecuvântarea Sa nu este deșartă.

Domnul Cel Milostiv Se va îndura, în fine, de Dumneavoastră și vă va trimite rânduire aducătoare de bucurie a vieții pământești. Răbdați cu inimă bună. Crucea Dumneavoastră e crucea Domnului, cruce multroditoare, însă roadele ei nu sunt de aici...

Mângâieri duhovnicești vă doresc, mângâieri prin care să se taie orice dorire a mângâierilor de aici. Domnul să vă dea binecuvântare!

Al Dumneavoastră voitor de bine,

Episcopul Teofan

DESPRE LIPSA DE CINSTIRE FAȚĂ DE PĂRINȚI

A doua pricină a stării Dumneavoastră de slăbiciune este asprimea pe care ați folosit-o vorbind cu mama Dumneavoastră. Asemenea asprime presupune slăbirea cinstirii sau de-a dreptul lipsa cinstirii mamei, precum și nepăzi-rea tihnei acesteia. Nu e păcat mai mare decât necinstirea și jignirea mamei. Celor care-și cinstesc părinții li s-au făgăduit bunătăți, iar celor care nu-i cinstesc - lipsirea de bunătăți. Iată, de aceea nu vă merge nimic. Binevoii să mergeți acum la mama Dumneavoastră, cădeți-i la picioare și cereți-i iertare, făgăduind ca de acum înainte să-i dați cinstire în tot chipul și să îi păziți tihna.

Domnul să vă dea binecuvântare!

MÂNGÂIERE UNEI MAME CARE SE MÂHNEȘTE PENTRU COPII

Fiul Dumneavoastră luptă la Plevna. Acoperământul lui Dumnezeu fie deasupra lui! Fiți senină. Ostașii care luptă pentru lucrul lui Dumnezeu merg pe calea mucenicească. Împărtașiți-i această seninătate și fiicei Dumneavoastră bolnave. Răbdarea, seninătatea și mulțumirea către Dumnezeu: iată și mântuirea ei. Pentru fiica mai mare rugați-vă. Inima ei se poate întoarce într-o clipită cu susul în jos. Totuși, voia lui Dumnezeu în toate.

POVAȚA CĂTRE O MAMĂ A CĂREI FIICĂ E BOLNAVĂ

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Ce ciudată sunteți! Firește că n-aveți cum să nu vă mâhniți, dar ce rost are să vă prăpădiți cu firea ? Ce mare nenorocire este că vi s-a îmbolnăvit fiica ? Va zace cât va zace și se va însănătoși. Doar nu mor toți bolnavii. De unde și până unde credeți că fata va muri, dacă de-abia s-a îmbolnăvit ? Faptul că i-a fost mai rău acum este în rânduiala obișnuită a bolilor. I-a fost mai rău, dar când a ajuns știrea la Dumneavoastră, îi era deja mai bine. Când veți ajunge aici, o veți găsi umblând prin cameră.

Bineînțeles, suntem cu totii în mâinile lui Dumnezeu, iar moartea poate veni la oricare din noi în orice clipă.

La bolnav, dacă îi este sortit să moară, moartea nu vine pe neașteptate, în această privință, cel care s-a îmbolnăvit are un avantaj. El poate cugeta la starea sa și se poate pregăti să iasă creștinește din această viață. Se cade să vă îngrijiți acum de asta, nu să vă

prăpădiți cu firea.

Bun, haide să presupunem că va muri. Numai ea va muri ? Vom muri cu toții. Ea moare acum, noi murim mâine. Cum va vrea Dumnezeu ! De fapt, nu moare ea. Trupul moare, iar sufletul va trăi. Si fără trup îi va fi mai bine decât cu trup. După ieșirea din trup, va zbura la Dumnezeu și vă va alina. Va spune sufletului Dumnezeu: „Ah, mamă, ce bine îmi este! Lasă mai repede pământul și treci la mine". Nu va fi în stare să vă priceapă întristarea, de vreme ce atunci îi va fi mai bine...

Așadar, vedeți că nici dacă fata va muri nu trebuie să vă prăpădiți cu firea. Binevoii a prinde curaj chiar acum și a fi liniștită, mângâindu-i pe toți prin purtarea Dumnezeu. Domnul să vă dea binecuvântare și să dăruiască sufletului Dumnezeu mângâiere.

Mântuiți-vă.

Al Dumneavoastră rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

DESPRE NEPĂSAREA COPIILOR FAJĂ DE PĂRINȚI

Nepăsarea pe care o arată copiii față de Dvs. este, presupun, foarte dureroasă. Răbdați și asta, acoperind cu dragostea Dumneavoastră purtarea lor cea neîndreptată, și totul va merge ca pe roate. Domnul să vă dea binecuvântare!

BLESTEMUL PĂRINTESC SE ȘTERGE PRIN RUGĂCIUNE ȘI PRIN BINECUVÂNTAREA COPILULUI BLESTEMAT

Blestemul pe care l-ați rostit asupra fiului a fost rod al râvnei pentru Dumnezeu și al dragostei față de fiu, prin care căutați să îi băgați mințile în cap. Despre ce păcat poate fi vorba aici ?!

Cât privește puterea acestui blestem, asta e altă treabă. Unde ați aflat că blestemul aruncat de o singură persoană, oricât de răsunător ar fi fost rostit, poate despărți pe cineva de Biserică ? Așa ceva nu se poate întâmpla. Spuneți că blestemul Dumneavoastră a devenit zid despărțitor între fiul Dumneavoastră și Biserică...

Dacă el vă spune vreun lucru hulitor nu din îndărătnicie și enervare, ci din convingere, înseamnă că acest zid exista deja. Dacă n-a existat însă convingere, cuvintele Dumneavoastră n-aveau cum să ridice un asemenea zid. Cuvintele de necredință ale fiului au fost grăire în deșert. Nu este necredință aceasta, ci pur și simplu tulburare a minții, înviforare de gânduri venite din afară. Aceasta este o stare de rătăcire a gândurilor. Omul nu poate fi judecat după așa ceva. La fel și cu fiul Dumneavoastră. Presupun că el crede, dar din greșeală socotește rătăcirea gândurilor drept necredință, ceea ce nu este corect. Rugați-vă. Domnul nu-l va lăsa să rămână în tulburarea aceasta, fiindcă toate sistemele de gândire la modă sunt foarte șubrede. Va vedea singur și le va părăsi.

Nu știți ce să faceți în privința blestemului pe care l-ați rostit ? Eu cred că trebuie să vă rugați și apoi să vă arătați bunăvoința părintească prin rostirea cu voce tare, la fel cum ați aruncat blestemul. Așa să faceți - după ce veți fi vorbit mai înainte cu fiul

Dumneavoastră, dacă lucrul acesta vă stă la îndemână... Rugați-vă și binecuvântați-1 în tot chipul cu credință în Domnul... și amin!

UNDE TREBUIE SĂ SE OPREASCĂ GRIJA PĂRINTEASCĂ FAȚĂ DE COPII

Vă roade grija pentru copii, pentru bunăstarea lor familială, iar conștiința a ajuns să se răzvrătească împotriva acestei griji. Dacă conștiința a ajuns să se răzvrătească, înseamnă că vă faceți prea multe griji, deci trebuie să le împuținați. Si-liți-vă să nu iscodiți de ce au nevoie, iar dacă aflați fără să iscodiți, apucați-vă de cele însemnate și anevoioase, iar cu cele mici și ușoare se vor descurca singuri. Astfel vă veți dezobișnui puțin câte puțin de obiceiul dăunător. Sigur, omul nu poate să trăiască fără griji, dar totul trebuie să aibă măsură și în primul rând trebuie să vă încredințați voii lui Dumnezeu. Vreți să rânduți singur totul pentru copii, iar în grija lui Dumnezeu nu lăsați nimic. Trebuie să lăsați totul în seama lui Dumnezeu: firește, asta nu înseamnă să încetați a le purta de grijă copiilor, dar nu trebuie nici să dați acestei griji prea multă însemnătate. Dacă Dumnezeu nu vă va binecuvânta copiii, cu ce-i veți ajuta de unul singur? Oare Dumnezeu nu va ajunge să Se poarte cu nepăsare față de ei din pricina îngrijirii Dumneavoastră prisositoare ? Și atunci, cu grijile Dumneavoastră nu veți înfăptui nimic temeinic, iar Dumnezeu nu va face nimic pentru ei din pricina Dumneavoastră, în loc de bine, va ieși rău. Încredințați-vă de aceasta și puneți măsură grijilor pentru copii. Vă tulbură vrăjmașul, nu vă dați seama ? în toată neputința sufletească trebuie să vă întoarceți numaidecât cu rugăciune către Domnul, cerând tămăduire de la El. Apoi, așteptați ajutor de Sus, iar Domnul va ajuta și va tămădui la vremea potrivită. Fără Domnul nici un lucru bun nu prinde rădăcini în inimă.

DESPRE EDUCAREA COPIILOR

Fetița trebuie învățată. De câte ori răul scoate capul, lămuriți-o cât de vătămător este acest lucru și adăugați că numai fetițele-băiețoi fac așa. Câteodată s-o mai și „amendați”, nedându-i în acea zi vreun lucru care-i place, dar să nu vă arătați niciodată supărată, ca să vadă copilul că faceți totul doar din dragoste.

DESPRE RUGĂCIUNEA DE MAMĂ

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Suferiți pentru copii. De asta este mama mamă, ca să sufere pentru copii. La suferință să adăugați însă rugăciunea, și Domnul va face bună rânduială în viața lor. Amintiți-vă de mama Fericitului Augustin. A plâns și iar a plâns, s-a rugat și iar s-a rugat, și a dobândit prin plâns și rugăciune ce și-a dorit: Augustin și-a venit în fire și a devenit ceea ce se cădea să fie.

CĂTRE MAMA UNUI SOLDAT

Este bine că fiul Dumneavoastră este recrut. Viața de ostaș călește, îl deprinde pe om cu nevoia și îl învață să fie răbdător. Bineînțeles, totul depinde în primul rând de ostaș.

POVAȚĂ CĂTRE O MAMĂ CU PRIVIRE LA ÎNDRUMAREA FIULUI

Pentru fiul Dumneavoastră nu vă necăjiți mult. Orice fel de a fi ați vedea acum la el, viața îl va sili cândva să își facă cruce. Faptul că îi place agoniseala încă nu-i cine știe ce necaz, înseamnă că o să fie om mai așezat. Nu poți să n-ai nici un avut, fiindcă trebuie să mănânci, să bei, să ai un acoperiș deasupra capului și așa mai departe: însă nădejdea trebuie pusă în Dumnezeu, nu în avuție, și trebuie făcută parte nevoiașilor, învățați-vă fiul să dea câte un bănuț săracilor, măcar duminicile. Faceți acest început, iar el va continua.

Nu-l bateți la cap nici cu rugăciunea, căci s-ar putea să se răzvrătească. Sfătuiți-l să se roage cât de puțin dimineața și seara fără să citească nimic din carte, ci în gând, ridicându-și ochii spre Dumnezeu. Seara să mulțumească lui Dumnezeu pentru ziua ce a trecut, dimineața să facă cereri pentru ziua ce vine cu cuvintele sale, așa cum știe, dar lucruri cuviincioase. Pentru el e destul atât. Să facă trei-cinci metanii cu gânduri de acest fel, și ziua să se mai roage din când în când lui Dumnezeu cu această rugăciune scurtă: „Doamne, miluiește! Bindecuvântează, Doamne !” Mai mult nu e nevoie. Spuneți-i: „Nu-i așa că nu-i greu ? Hai, bucură-mă, promite-mi că o să faci așa”.

Tineretul vrea să trăiască pe pământ și pământește. Sigur, altminteri nu se poate, căci pământeni suntem: dar nu se cade să uităm că pe pământ suntem pentru o vreme, și încă scurtă, și ca atare, deși suntem pământești, nu pentru pământ am primit ființarea.

DESPRE ÎNSTRĂINAREA COPILOR DE PĂRINȚI

Copiii s-au înstrăinat de Dumneavoastră ? Uluitor... Ia vedeți dacă nu sunteți chiar Dumneavoastră vinovata. Dacă vă împărțiți timpul numai între citit și lucrul de mână, iar cu copiii vă ocupați puțin, încât ei nu văd de la Dumneavoastră mângâiere, ce este de mirare că s-au înstrăinat de Dumneavoastră ? Ce ați căutat, aceea ați găsit.

Nu vă puteți mântui sufletul de una singură. Trebuie să faceți loc neapărat și grijii pentru copii, mângâierii față de ei, gingășiei de mamă, îndrumării fără cuvinte.

Cu privire la sănătatea fiicei mai mari... acum e vară: câmpiile, pădurile, grădinile, scăldatul sunt medicamente naturale.

DESPRE UN COPIL CARE NU VREA LA ȘCOALĂ

Fiul Dumneavoastră se teme să meargă la școală... Sfătuiți-l să se arate bun elev chiar de la început. Atunci va crește din prima în ochii dascălilor și ai colegilor, și îi va fi mult mai ușor.

Domnul să-l binecuvânteze la două lucruri: în primul rând, să asculte cu atenție lecțiile la școală, iar în al doilea rând, să studieze acasă cu înțelegere. Să nu se rușineze

să își întrebe colegii și pe cei mai mari cu privire la ceea ce nu pricepe.

DESPRE UN FIU CARE NU MERGE PE CALEA DREAPTĂ

Pentru fiul Dumneavoastră, care nu merge pe calea dreaptă, să vă pară rău și să vă rugați. Ce să-i faci ? Trăim vremuri rele, tinerii văd și aud multe lucruri rele. De asta devin și ei răi. Va da Dumnezeu și fiul Dumneavoastră își va veni în fire.

DESPRE UN FIU RĂTĂCIT

Pentru fiul Dumneavoastră să vă rugați, însă cu osârdie, și Domnul îl va milui, trimițându-i lumina harului, ce luminează și înțelepțește, alungând toate șovăielile.

DESPRE ACEEAȘI

Îmi pare rău pentru rătăcirile fiului Dumneavoastră. Dacă are împreună-pățimire neminci-noasă față de săraci, asta poate atrage asupra lui mila lui Dumnezeu, care trezește la adevăr și îndreaptă viața.

Celui mai mic să-i spuneți în taină: „Nu asculta ce spune fratele tău; vorbește gura fără cap”.

Vrăjmașul își seamănă pretutindeni neghinele, care fac cercuri prin văzduh și aterizează în sufletele celor care stau cu gura căscată, adică fără luare-aminte la sine.

DESPRE ACEEAȘI

Pentru fiul Dumneavoastră cel zăpăcit rugați-vă. Va da Domnul și se va îmblânzi. Face pe cocoșul datorită influențelor din afară. Până când va veni această îmblânzire, Domnul să vă dăruiască răbdare. Mângâiați-vă cu ceilalți fii și mulțumiți-vă cu aceasta. Dea Domnul să rămână neschimbați în bunele lor așezări sufletești.

DESPRE ACEEAȘI ȘI DESPRE EDUCAREA COPIILOR

Cu fiul Dumneavoastră cel rătăcit nu aveți alta de făcut decât să vă rugați, și Domnul va rândui mântuirea lui, dacă va vedea la el vreo maleabilitate cât de mică. Micuța Dumneavoastră are personalitate. Asta înseamnă că trebuie să fiți foarte prudentă, să faceți cumva în așa fel încât ea să vă împlinească voia crezând că face ce vrea ea. Totuși, pentru educarea caracterului ei este folositor și să o puneți să facă ce nu dorește.

Vasile, fratele doamnei Narășkina, era căsătorit cu o englezoaică. Ei își creșteau copiii în așa fel încât întreaga zi le era împărțită între felurite îndeletniciri, și copiii nu îndrăzneau să nu facă la ora stabilită ceea ce aveau în program ori să facă altceva. Bineînțeles, în program erau jocuri și toate celelalte. Așa ați putea să o deprindeți și Dumneavoastră pe micuță.

ÎNGRIJIREA COPIILOR ESTE O NEVOINȚĂ

Pe „Negruța” s-o întărească Domnul. Să nu privească îngrijirea micuței ca pe o sarcină pusă în cărca ei de oameni și împlinită pentru oameni, ci ca pe o lucrare încredințată de Domnul însuși și bineplăcută Lui. Să caute spre Domnul și să îi spună în conștiința sa: „Pentru Tine, Doamne, fac asta. Ajută-mi și primește cu bunăvoință această osteneală”.

DESPRE POVAȚA PE CARE TREBUIE S-O DEA O MAMA FIICEI SALE ARȚĂGOASE

Îmi pare foarte rău că „Negruța” e arțăgoasă... Trebuie s-o învățați să deprindă stăpânirea de sine. Faceți precum urmează: când iese la iveală această neputință a ei, să nu-i spuneți nimic, fiindcă și Dumneavoastră sunteți puțin neliniștită atunci, iar ea e tulburată, în starea aceasta, nimic din ce-i veți spune nu va avea vreo urmare bună. După ce vă veți liniști amândouă (în aceeași zi sau în cea următoare), spuneți-i cu dragoste de mamă: „Vrei să fii cea mai înțeleaptă fată ? Niciodată nu-ți îngădui slăbiciunea de a-ți da drumul la gură sau de a face vreo mișcare care arată că în sufletul tău e neorânduială... Asemenea ieșiri te înjosesc întotdeauna și dovedesc că nu te poți stăpâni. Mă doare să văd la tine asta. Iubindu-te, îți doresc să fii desăvârșită întru totul, lucru care nu-i complicat deloc. Fă așa: când sufletul tău începe să se miște spre tulburare, potolește această mișcare, și de-abia apoi spune și fă ceva - iar câtă vreme ești tulburată, taci”...

Câteva experiențe nu cu totul reușite vor duce, poate, la unele reușite... Vă doresc din tot sufletul spor în toate.

Mântuiți-vă! Bindecuvântează, Doamne!

Al vostru rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

POVAȚĂ CĂTRE O MAMA CE MERGE ÎN VIZITĂ LA CUSCRI

Înarmați-vă cu răbdare și - lucrul principal - puneți-vă lege să nu le băgați în seamă ieșirile sau ce vor mai născoci acolo.

Domnul să vă ajute!

Fiicei transmiteți-i închinăciune și binecuvântare ! Îi doresc să aibă înțelepciunea lumescă, dar nicidecum în paguba înțelepciunii duhovnicești. Fără credință nu e nici liniște, nici rânduială în viață. Mântuiește, Doamne!

DESPRE NECAZUL UNOR PĂRINȚI CE SI-AU PIERDUT COPIII

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

De întristat, nu aveți cum să nu vă întristați. Este un lucru atât de firesc, încât și Domnul, Care pretutindenea este, văzând suferința voastră, nu va fi jignit de faptul că întâmpinați cu durere în inimă ceea ce El - bineînțeles, din dragoste față de voi - a binevoit să vă trimită. Așadar, întristați-vă, dar cu măsură, precum Iov. Lui Iov i s-au luat zece copii deodată... Bineînțeles, și el s-a întristat, dar n-a lăsat întristarea să se reverse peste măsură, ci a biruit-o prin seninătatea cea născută din încredințarea în voia lui Dumnezeu. „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat”, încorda-ți-vă și Dumneavoastră să vă înălțați la treapta unei asemenea credințe în Dumnezeu. Dacă nu veți avea destulă credință, strigați către Dumnezeu, Care este aproape și ajută grabnic, iar El vă va plini lipsa.

Dumneavoastră înșivă ați arătat izvorul de unde trebuie să luați mângâiere: credința în faptul că odraslele voastre se află lângă Dumnezeu în mai bună stare decât erau în brațele Dumneavoastră părintești. Ei nu sunt lipsiți nici de împărtășirea cu Dumneavoastră, ci vă sunt aproape. Eu cred că sunt foarte mirați văzând că plângeți și se întreabă unul pe altul: „De ce plâng tăticul și mămica ? Nouă ne e atât de bine. Nu vrem înapoi, ci vrem ca ei să se mute la noi mai repede”.

Vă sporiți jalea pentru cei răposați și prin închipuirea înșelătoare a stării lor de după moarte. Vă închipuiți cum zac în mormânt, cum sunt coborâți în pământul umed și întunecat. De fapt, îndată ce sufletul a ieșit din trup, merge pe altă cale. Trebuie să vă închipuiți sufletele lor „în loc luminat, în loc de răcoare”. Iar Dumneavoastră vă chinuiți aproape degeaba. Binevoii a vă liniști puțin câte puțin, până ce vă veți liniști cu totul. Nu uitați nici să înălțați mulțumită către Dumnezeu, căci pentru toate se cuvine să mulțumim lui Dumnezeu. Vă doresc deplină reușită în aceasta. Dumnezeu a toată mângâierea să vă mângâie cu mângâierea Sa părintească.

Ce învățăm de aici ? Trebuie să arătăm atât lui Dumnezeu cât și oamenilor că nu în desert ni s-au tot repetat adevărurile dumnezeiești.

Domnul să vă binecuvânteze și să vă mângâie.

Al Dumneavoastră rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

DESPRE ACEEAȘI

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Vă înțeleg amărăciunea, dar vă spun iarăși: amărâți-vă cu măsură. Treceți cu inima prin făgăduințele luminoasei noastre credințe: câte vederi duhovnicești veți culege din ea spre mângâierea necazului Dumneavoastră ! Sau nu credeți că Dumnezeu știe mai bine ce e mai de folos pentru Dumneavoastră și pentru odraslele Dumneavoastră? Sau presupuneți că Dumnezeu v-a uitat, și că El n-a băgat în seamă cele întâmplare cu Dumneavoastră, și că acestea au avut loc fără să fie îndreptate spre binele Dumneavoastră? Sau credeți că vă este părinte vitreg, nu Tată bun ?

V-ați îndreptat toată luarea-aminte numai spre partea amară a problemei și nu vedeți purtarea de grijă a lui Dumnezeu ?! Ea există cu adevărat... Nu o simțiți ?! Așa e ea, nu se simte acum, însă se va vedea după... înviați-vă deci credința, și mângâierea se va revărsa ca un râu din ea.

Să vă povestesc o întâmplare, în Sankt-Petersburg trăia o mare doamnă... Și-a

pierdut cei trei copii deștepți, frumoși, binecrescuți - mai ales cea mare era foarte evlavioasă și știa să se roage. Puțin a fost necazul ei?! Stați să vedeți. Nu după multă vreme a rămas fără soț, și nu numai atât: a rămas pe drumuri, întristarea ei nu cunoștea margini. Se îmbărbăta, încredințându-se prin rugăciuni voii lui Dumnezeu. Totuși, durerea o rodea, în fine, Domnul S-a milostivit și i-a trimis un vis spre mângâiere... Și-a văzut soțul într-un loc neguros. L-a întrebat: „Cum îți e?”

„Nu te neliniști”, a răspuns acela, „Milostiv e Domnul, dar trebuie să rabd până ce se va depărta bezna asta”.

„Dar copiii?”

„Copiii sunt acolo”, a răspuns el arătând spre cer.

„Cu Mașa ce-i?” (Mașa era cea mare, care avea cinci ani).

„Pe Mașa o trimite Dumnezeu pe pământ să-i mângâie pe necăjiți...”

De atunci, mâhnirea s-a depărtat de la ea. Ați văzut unde erau copiii? Și ai Dumneavoastră sunt tot acolo. Ar mai fi nimerit acolo dacă ar fi rămas în viață?

Deci, ce este mai bine să doriți Dumneavoastră, ca părinți, pentru copiii Dumneavoastră?

Opriti-vă asupra acestui gând: că soarta copiilor Dumneavoastră a fost rânduită în cel mai bun chip cu putință, și terminați cu întristarea. Și Dumneavoastră veți muri, și va fi cine să vă întâmpine, poate chiar să vă apere... Domnul să vă dăruiască toată mângâierea.

Al Dumneavoastră rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

DESPRE ACEEAȘI

Mila lui Dumnezeu să fie cu noi!

Îmi pare foarte rău pentru pierderile Dumneavoastră. Domnul să vă mângâie! Căutați mângâiere la mine iarăși... Cu toată bucuria v-aș mângâia - dar unul și același cântec, repetat a doua și a treia oară, nu mai are aceeași putere ca prima dată, iar în necazurile Dumneavoastră de acum nu știu ce lucru nou aș mai putea să vă spun... încredințați-vă pe sine și toate ale Dumneavoastră în voia lui Dumnezeu și încuviințați hotărârile Lui din tot sufletul, din toată inima. Atunci umbra amărăciunii va începe să se rărească și nu va fi de mirare dacă se va împrăștia cu totul, întrebați cum? Prin necaz vom întrezări bunătățile lui Dumnezeu din acest veac și din cel viitor. Dea Domnul să vedeți aceasta cu mintea și s-o simțiți cu inima. Rugați-vă! Domnul vă va revărsa în inimă mângâierea de trebuință.

Pentru părinți nu e mai mare mângâiere decât a fi încredințați de soarta fericită a copiilor. Copiii Dumneavoastră au ajuns cu toții în rai. În această privință nu încapă nici o îndoială. Iar dacă ar fi rămas în viață, nu ar mai fi fost pentru o astfel de încredințare...

Stăruind acum asupra acestui gând aducător de bucurie și mângâindu-vă cu el, jertfiți-i cu încredințare mulțumirea pe care v-ar fi adus-o copiii dacă ar fi rămas pe acest pământ păcătos. Gândiți-vă la toate lucrurile prin care ar fi trebuit să treacă atunci, oricâtă silință v-ați fi dat pentru ei. Așadar, vedeți că prin soarta luminoasă a copiilor Dumneavoastră Domnul vă izbăvește de întâlnirea cu o soartă a lor mai rea și cu neputință de îndreptat.

Milostivul Domn, Părintele tuturor și mai ales al celor necăjiți, să vă trimită

mângâiere de unde știe.

Și Stăpâna, Mângâierea tuturor necăjiților, să vă înveselească!
Al Dumneavoastră voitor de bine,

Episcopul Teofan

DESPRE MOARTEA UNOR COPII

Vă gândiți la surioara care a murit ? Se prea poate ca ea să vă răspundă la chemare, căci a plecat de aici curată și credincioasă cu adevărat - drept la Maica Domnului... Dar dacă vă veți învârti pe la baluri, surioara n-o să mai vină și se va supăra pe Dumneavoastră.

„Părinții ei”, spuneți, „n-au meritat pedeapsa de a rămâne lipsiți de toți copiii”. Asta nu este totdeauna o pedeapsă, ci se întâmplă spre binele copiilor și al părinților înșiși. Noi suntem orbi și nu vedem aceasta, iar nevăzând, cântim și gândim în chip hulitor despre Dumnezeu că El este nedrept, în vreme ce El rânduiește toate așa cum este mai bine.

EDUCAREA COPIILOR- LUCRU PLĂCUT LUI DUMNEZEU

V-ați luat sarcina cea bună și preabună de a crește o orfană. Degeaba vă neliniștiți pentru faptul că uneori plânsetul copilei vă distrage de la rugăciune, trăgându-vă, spuneți, „de la lucrul lui Dumnezeu la un lucru străin de Dumnezeu”. Amândouă sunt lucrurile lui Dumnezeu: lui Dumnezeu îi place când copiii Lui își tind spre El ochii la rugăciune, dar nu îi place mai puțin atunci când unii dintre copiii Săi iubiți dau zor să îngrijească alți copilași ai Lui. Așadar, nu vă tulburați. Rugându-vă, săvârșiți lucrul lui Dumnezeu, iar îngrijind copila faceți același lucru.

Dumnezeu vă privește cu aceeași înduioșare și când vă rugați, și când purtați grijă de micuță. Este foarte bine că iubiți prunca. Dragostea Dumneavoastră îi hrănește nemijlocit sufletul, încât nu simte că n-are mamă. Rămâneți în această așezare sufletească.

RODUL ÎNGRIJIRII DE UN ORFAN

Cu privire la osteneala îngrijirii micuței este drept gândul Dumneavoastră că ea v-a fost încredințată de Dumnezeu. Și Domnul vă va răsplăti. De altfel, și micuța vă va putea răsplăti. Când va mai crește, va fi legată de Dumneavoastră ca de o mamă, și ca atare vă va fi ascultătoare... iar Dumneavoastră îi veți fi stareță. Iată și umbra unei viitoare mănăstiri.

POVAȚĂ CĂTRE O MAMĂ CARE VREA SĂ INTRE ÎN MĂNĂSTIRE

Atâta vreme cât educația fiului Dumneavoastră nu a fost încheiată și el nu e la casa lui, nu puteți afla odihnă în mănăstire.

CAPITOLUL AL ȘASELEA

COPIII

DESPRE UN COPIL ÎNDĂRĂTNIC

Îmi pare rău că micuța este capricioasă, însă e prea devreme pentru a prevesti rele pornind de la acest fapt. Poate că se va schimba pe neașteptate... Să știți că îndărătnicia vestește deseori o voință tare, iar asta nu-i o trăsătură rea. Trebuie să aveți însă înțelepciunea de a o înrâuri în așa fel ca ea să nu bage de seamă că i se poruncește și să facă ceea ce doriți Dumneavoastră ca din proprie inițiativă. Domnul să vă dăruiască pricepere.

De ce asemenea cruce, întrebați ? Ca să vă smerească și să alunge gândurile de trufie. Pe deasupra, ca să vă amintiți mai des cât de îndărătnici suntem noi înaintea Domnului atunci când în locul voii Lui ne supunem propriilor poftă și cât de neplăcut este acest lucru lui Dumnezeu.

DESPRE SEVERITATEA ÎN EDUCAREA COPIILOR

Trebuie să iau apărarea orfanei... Nu este totdeauna nevoie de pedeapsă, ci mai ades trebuie mustrare. Este o metodă mai blândă și mai sigură. Severitatea necurmată n-aduce nici o bucurie. Sigur, nu trebuie arătată nici indulgență nepotrivită, dar și severitatea trebuie amestecată cu căldura dragostei... Sunt încredințat că așa veți și face.

DESPRE ATACURILE DE PANICĂ LA COPII

Îmi pare rău pentru micuță. Stați cu ea atunci când apare criza de teamă sau puneți noaptea patul ei mai aproape de al Dumneavoastră, în nici un caz nu trebuie pedepsită. Aici e vorba de un simțământ care apare fără voie.

DESPRE PREGĂTIREA COPILULUI PENTRU ȘCOALĂ

M. se pregătește să meargă la școală. Bineînțeles, trebuie să se familiarizeze cu viața de școlar, și timpul se va scurge pe nesimțite. Nu o speriați cu școala, ci zugrăviți-i totul în așa fel încât ea să vadă acolo raiul pe pământ și să înceapă să năzuiască spre școală. Stăruieți asupra faptului că trebuie doar să fie ascultătoare și să nu se lenevească în privința învățaturii, să învețe tot ce i se predă... Aceasta va fi o bună pregătire pentru ea.

POVAȚĂ CĂTRE CINEVA CARE A LUAT SPRE CREȘTERE UN COPIL SĂRAC

Graba cu care a fost primit copilul, care-i pe jumătate orfan deocamdată, arată că această hotărâre a ieșit din adâncul inimii, fără nici o înrâurire dinafară. Lucrul în sine este vrednic de laudă: datorită lui poate fi lăudată și inima care a luat o asemenea hotărâre.

Ce reiese de aici ? Dacă mama copilului se va înzdrăveni, își va lua copilul înapoi și vă va fi recunoscătoare. Dacă nu, veți educa pruncul, îl veți pune pe picioare și veți rându-i viața lui, adică veți face un lucru minunat.

Domnul să vă binecuvânteze.

Al vostru rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

DESPRE PRIMIREA SPRE CREȘTERE A UNEI ORFANE

„Albișoara” întreabă dacă binecuvântează să o primească pe nepoata sa Liza, despre care aud pentru prima dată... Presupun că dacă cele ce mi s-au spus sunt adevărate, Liza trebuie luată, vindecată, învățată să lucreze ceva și, prin urmare, făcută aptă pentru felul de viață pe care îl va alege.

Ca atare, având în vedere un astfel de scop bun, să știe „Albișoara” că binecuvântează cu amândouă mâinile, dar iată ce am de adăugat: **1)** luând orfana, să o iubească la fel ca pe copilul său, ca pe o fiică s-o hrănească, s-o îmbrace, s-o încălze și să-i împlinească celelalte nevoi, făcând dezinteresat lucrul lui Dumnezeu; **2)** Să se străduiască din răspuțeri ca cele o mie de ruble lăsate moștenire orfanei să se păstreze în întregime, fie că vor trece în păstrare la ea, fie că vor rămâne altundeva. Bani trebuie depuși la loc sigur, unde să poată aduce dobândă. Dobânda nu trebuie cheltuită, ci adăugată la capital. **3)** Dacă această sumă va trece în păstrare la „Albișoara”, aceasta să-și pună lege: nu trebuie să ia nici un bănuț pentru acoperirea propriilor nevoi. Mă face să scriu lucrul acesta următorul caz. O oarecare orfană a fost luată spre creștere de către unchiul ei. Orfana cu pricina avea de asemenea moștenire, ba chiar mai mare decât aceasta. S-a întâmplat o nevoie. Unchiul, cu încuviințarea ei, a intrat în moștenire - cu dorința sinceră de a pune la loc cu dobândă banii. Nici nu a fost acoperită bine dobânda, că s-a întâmplat altă nevoie... s-a intrat iarăși în moștenire, în doi-trei ani s-a evaporat toată. Unchiului nici prin cap nu-i trecea să-și lase iubita nepoată pe drumuri... Bineînțeles, avea de gând să dea înapoi totul... cu dobândă... intenția lui era absolut sinceră. Trecând anii, unchiul s-a ruinat. Dorința de a-i înapoia nepoatei banii rămăsese... însă a murit unchiul și... nepoata a ajuns pe drumuri.

Iată de ce propun ca „Albișoara” să nu se atingă de banii orfanei oricât de mare nevoie ar avea. Citiți împreună ceea ce v-am scris și luați o hotărâre. De ea nu mă tem, însă de soțul ei...

POVAȚĂ DESPRE AJUTORAREA RUDELOR RĂMASE FĂRĂ SPRIJIN

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Neliniștea care v-a cuprins cu prilejul rămânerii în grija Dumneavoastră a familiei rămase fără soț și tată este foarte stricătoare pentru viața duhovnicească. Firește, ar fi fost mai ușor dacă nu s-ar fi întâmplat așa. Totuși, de vreme ce ați fost prinsă în evenimente fără voia Dumneavoastră, se cuvine să vă supuneți voinței Celui ce rânduieste curgerea vieții noastre. Nepoții trebuie puși pe picioare, iar văduva trebuie ajutată să meargă pe drumul cel bun.

Făcând aceasta, trebuie să aveți grijă și de Dumneavoastră, ocrotindu-i pe orfani în așa fel încât aceasta să nu vă pustiască duhovnicește. Felul în care veți face aceasta rămâne la socotința Dumneavoastră, dar trebuie să cereți ajutorul lui Dumnezeu de fiecare dată.

Faceți ce vă stă în putință. Faptul că v-a venit pe cap această grijă poate fi binefăcător. El vă va izbăvi de împietrirea în egoism, căci erați singură și nu aveți decât grija proprie, iar acum trebuie să purtați de grijă și altora.

De aici nu va ieși nici un mare necaz pentru Dumneavoastră, în schimb, autocompătimirea de care vă plângeți este primejdioasă și pierzătoare. Dacă vă faceți pogorământ din pricina bolii, nu e nici o problemă, dar dacă vă faceți pogorământ sub pretextul bolii, este de rău. Aici se vede viclenia față de sine, care este cea mai rea dintre toate vicleniile.

POVAȚĂ CĂTRE O ORFANĂ LUATĂ SPRE CREȘTERE DE OARECARE BINEFĂCĂTORI

Dunia! Nu vreau să pun asupra ta epitimii, însă te rog: fii fată cum se cuvine. Vezi că a doua ta mamă este bolnavă... Mare păcat faci pricinuindu-i necazuri și sporindu-i astfel suferința. Știi că în urma bolii poate să și moară ? Cu cine vei rămâne după aceea ? Unde ai să te duci ? Așadar, dă-i mângâiere fiind ascultătoare. Atunci va fi mai sănătoasă și va trăi mai mult, drept care îți va fi și ție mai bine. Deprinde-te mai mult și mai degrabă cu lucrul de mână. Domnul să îți dea binecuvântare!

POVAȚĂ CĂTRE O MAMĂ DESPRE EDUCAREA FIICEI

Fiți si mai iubitoare, și arătați-vă dragostea. Fiți mamă, nu comandant. Și rugați-vă mult pentru ea, cu lacrimi. Dacă nu va găsi bucurie la Dumneavoastră, unde o va găsi ? Și atunci, ce se va întâmpla cu viața ei ? !

DESPRE BOALA COPILULUI SI VINDECAREA EI

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Îmi pare foarte rău pentru necazul Dumneavoastră și rog pe Domnul să înlăture pricina lui: crizele de boală ale tinerei Dumneavoastră fiice.

Dar rugăciunea e rugăciune, iar doctorii sunt doctori. Și pe doctori i-a dat Dumnezeu, iar a merge la doctor este voia lui Dumnezeu. Domnul vine cu ajutorul Său atunci când mijloacele firești rânduie tot de El pentru noi sunt neîndestulătoare. Ca atare, ne vom ruga, dar mijloacele firești nu trebuie disprețuite. Căutați și veți afla! Mi-a trecut prin cap următorul lucru: oare fata s-a plimbat îndeajuns în aer liber și a făcut destul efort fizic ? Plimbați-vă cu ea în fiecare zi, călătoriți.

Firește, doctorii pot ajuta doar dacă binevoiește Dumnezeu. Ca atare, încă o dată spun, ne vom ruga. Doresc din tot sufletul ca această boală să treacă fără urme. Domnul să vă binecuvânteze pe toți și mai ales pe bolnavă.

Al Dumneavoastră rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

POVAȚĂ CĂTRE NIȘTE PĂRINȚI AL CĂROR FIU NU ARE SPOR LA ÎNVĂȚĂTURĂ

Sunt numeroși oameni practici cărora nu le merge cu învățătura, întrebarea: „Care sunt mai buni, oamenii practici sau învățații?” încă nu și-a găsit răspuns. Iar ca simțul practic și învățătura să se unească într-un singur om, asta se întâmplă rar.

Una singură să vă fie grija: ca fiul vostru să aibă obiceiuri și rânduiești de viață bune, creștinești. Nu strică să folosiți câteodată, pe lângă sfaturi și îndemnuri, și autoritatea părintească.

DESPRE UNIREA SUFLETULUI CU TRUPUL LA PRUNC

Când se unește sufletul cu trupul ? în clipa zămislirii. Când S-a întrupat Mântuitorul ? îndată ce Pururea Fecioara a spus: *Iată roaba Domnului...* Duhul Sfânt S-a pogorât și Fiul lui Dumnezeu a luat în embrion trup, adică firea omenească.

DESPRE ÎNRUDIREA DUHOVNICEASCA

Acolo unde se spune că mama și frații Domnului sunt cei care împlinesc voia Tatălui Cerească este și altă idee, anume cea despre înrudirea duhovnicească, despre rânduiala duhovnicească a vieții. Se întâmplă ca tații și mamele, frații și surorile după fire să fie cu totul deosebiți, având caractere cu totul opuse. Simțămintele care îi leagă sunt urmare a înrudirii lor firești - iar în înrudirea duhovnicească se arată alte simțăminte duhovnicești, care sunt firești după Duhul. Domnul însă a zis că lucrarea Sa este a-i înrudi pe oameni duhovnicește. Domnul i-a învățat pe oameni să se înrudească astfel, și așa a zămislit viața duhovnicească.

MÂNGĂIERE RUDELOR CU PRILEJUL BOLII CELOR APROPIAȚI

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră, cinstite părinte protoiereu!

Vă împărtășesc pe deplin amărăciunea prilejuită de boala lui N. Domnul să vă trimită toată mângâierea. Rugați-vă Domnului și totodată afundați-vă în izvoarele

unde vă așteptați să aflați mângâiere.

Cunoașteți deja aceste izvoare și le căutați. Continuați cu răbdare și veți afla, căci tot cel ce caută cu răbdare și cu credință află - nu totdeauna ce dorește, dar totdeauna ceea ce binevoiește Dumnezeu spre binele lui.

În amărăciuni, binele este ascuns sub durerea inimii; de asta nu se simte și nu se vede, măcar că el există cu adevărat. Și la Dumneavoastră el există și lucrează, atât în N. cât și în Dumneavoastră.

Deci, fiți senin, crezând cu smerenie. Ce ați dori pentru N. ? Bunăstarea vremelnică sau mântuirea veșnică ? Vă este greu să alegeți. Mai degrabă le-ați alege pe amândouă - dar dacă prima nu se împacă cu cea de-a doua, firește că o veți alege pe cea din urmă fără să stați pe gânduri, lepădând-o pe cea dintâi.

Așadar, statorniciți-vă în minte și în inimă că datorită cursului unor evenimente din viața Dumneavoastră și a ei pe care voi nu le vedeți și nu le știți, N. avea neapărată nevoie de curmarea gustării bunătăților văzute - pentru o vreme sau pentru totdeauna. Si Domnul a făcut așa, rânduindu-i sau îngăduind să vină asupra ei o boală grea. Prin această boală El a acoperit-o de tot ce putea să aibă o rea lucrare asupra așezării ei sufletești.

Primejdiile duhovnicești vor trece și sănătatea ei se va întoarce. Dacă nu vor trece, va rămâne așa. Oricum, temei de frică pentru mântuirea ei veșnică nu aveți. Judecând după îndeletnicirile pe care spuneți că le are, așezarea ei sufletească este bună.

Acum ea suferă. Puterile îi vor spori prin răbdarea senină și prin credința Dumneavoastră, ca și prin faptul că o încredințați voii lui Dumnezeu.

Așadar, dobândiți credință bună în binefăcătoarea purtare de grijă a lui Dumnezeu și prin aceasta îndepărtați toate amărăciunile ce tulbură mintea și inima.

POVAȚĂ CĂTRE CINEVA CARE A PIERDUT UN OM APROPIAT

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră! Domnul să odihnească sufletul nou-răposatului Său rob Ioan, iar pe voi să vă mângâie!

Din mila lui Dumnezeu e și faptul că plângeți. Plânsul ușurează pe jumătate durerea inimii.

Plângeți puțin, iar apoi căutați și mângâiere! Moartea nu este o nefericire, ci soarta noastră, a tuturor. Amară este despărțirea, dar nu fără sfârșit. Amar e faptul că nu știm în ce stare se află răposatul, însă credința că cel ce pleacă din această lume trece în mâinile lui Dumnezeu alungă orice întunerice.

La Domnul Cel Drept nici o faptă bună nu este uitată, iar Dumneavoastră spuneți că răposatul a făcut multe fapte bune.

Când pleacă cineva la Domnul, Domnul nu caută să osândească, ci să îndreptățească. Din această latură, mângâierea este aproape. Sunt sigur că situația voastră, a tuturor celor ce ați rămas aici, nu e fără ieșire. Și slavă lui Dumnezeu!

Oricum, va trebui să puneți o nouă rânduială în viața voastră. La temelia ei așezați dragostea, fiecare să-1 odihnească pe celălalt cum poate - și rânduială aceasta va fi trainică, având sub sine temei ceresc.

Domnul să vă înțeleptească! Rugați-vă mai mult pentru răposat. El are acum nevoie în primul rând de rugăciune. Rugăciunea este mijlocitoare înaintea lui Dumnezeu

și lucrează nemijlocit asupra sufletului plecat, încurajându-1, în-călzindu-1 și întărindu-1.

„Negruța" plânge ? Să plângă. Foarte bine că plânge. Plânsul înmoaie inima. Domnul să vă binecuvânteze pe voi și pe copiii voștri. Al vostru rugător către Dumnezeu,

Episcopul Teofan

DESPRE RUGĂCIUNEA PENTRU CEI APROPIAȚI CARE PIER

Suferința Dumneavoastră pentru cei apropiați care pier duhovnicește și rugăciunea Dumneavoastră pentru ei sunt plăcute lui Dumnezeu. Dacă în ei nu s-a stins totul și dacă mai are loc să se lipească rugăciunea Dumneavoastră și bună vrerea Lui Dumnezeu față de ei, își vor veni în fire și vor vedea lumina Lui.

Rugați-vă mai cu osârdie... rugăciunea făcută cu bunăvoință de către Dumneavoastră își va găsi ecou în sufletele lor și va trezi simțămintele frângerii de inimă, fiindcă există o împărtășire între suflete.

DESPRE RUGĂCIUNEA PENTRU CEI CE NE-AU ÎNGRIJIT

Bine faceți pomenindu-vă doica. Atât dragostea cât și dreptatea cer aceasta. Aducerea-amin-te de vămi este un lucru bun. Acolo se va descoperi tot ce este acum ascuns - toate gândurile și toate simțămintele. Dea Domnul ca prin această cugetare să vă țineți în bună rânduială gândurile și simțămintele. Domnul să vă păzească.

TREBUIE SA TRĂIM ADUCĂNDU-NE TOTDEAUNA AMINTE CĂ DUMNEZEU ESTE DE FATĂ

Mila lui Dumnezeu fie cu Dumneavoastră!

Avem Mântuitor Atotmilostiv, pe Domnul, Care-i întotdeauna gata să ajute. Spre El îndreptați ochii minții și inimii Dumneavoastră. Nu puteți merge la biserică? Rugați-vă acasă.

Învățați-vă să umblați în fața lui Dumnezeu, adică să vă amintiți fără încetare de Dumnezeu Pretutindenea-Fiitorul și Atoatevăzătorul, și să vă țineți în gânduri, în simțăminte și în fapte ca sub privirile lui Dumnezeu. Și asta să vă singura îndeletnicire, până ce conștiința vi se va contopi cu gândul la Dumnezeu.

Dacă veți reuși, nu veți mai avea nevoie de povețele nimănu. Va veni frica de Dumnezeu și va începe să pună rânduială în toate.

Citiți Evanghelia și Epistolele apostolești -câte puțin în fiecare zi, cugetând la ele și aplicându-le la propria persoană.

Țineți-vă în frâu cu asprime; față de ceilalți să aveți milostivire și înaintea tuturor smeriți-vă. Pe nimeni să nu necăjiți, iar dacă alții vă fac necazuri, mulțumiți.

Pe nimeni să nu osândiți, pe toți să-i socotiți sfinți și doar pe Dumneavoastră să vă socotiți păcătoasă.

Domnul să vă binecuvânteze pe Dumneavoastră și pe fiul Dumneavoastră!

Episcopul Teofan

CUPRINS

I. CĂSĂTORIA

Hotărârea de a intra în căsnicie

Alegerea soției

Povață către o viitoare soacră

Către o fată ce urmează să se căsătorească

Povață pentru o fecioară

Către mama unei tinere mirese

Unei proaspăt-căsătorite

Povață către soții care nu au copii

Alte povețe către soți

Însemnătatea vieții în căsnicie pentru lucrarea mântuirii

Mântuirea pe calea vieții de familie

Despre căsătorie și necăsătorire

Nu trebuie să se căsătorească cei care nu au aplecare spre aceasta

Primii spini din viața de familie

Povață către niște tineri însurăței

Despre îndatoririle tinerilor soți

Povață către o soacră

Despre atracția trupească dintre bărbat și femeie

Despre vindecarea de dragostea fără speranță

Despre privitul la femei

Sfat către cineva care întreține o legătură extraconjugală

Sfat către cineva care a pus capăt relației sale extraconjugale

Povață către o pereche evlavioasă

II. FAMILIA

Povață către un familist despre viața plăcută lui Dumnezeu

Familia este o cruce pentru capul ei

Pregătirea tinerilor soți pentru venirea pe lume a unui prunc

Povață către o femeie însărcinată

Despre soarta celor handicapați psihic și a celor nebotezați

Sfaturi de lucrare duhovnicească pentru familist

Despre aceeași

Povață către o familie

III. SOȚUL

Soțul este împlinitor al voii lui Dumnezeu

Despre un soț aspru

Povață către un văduv

Altă mângâiere către un văduv

IV. SOȚIA

Despre îndatoririle femeii căsătorite

Despre rugăciunea femeii măritate

Despre aceeași

Despre aceeași

Despre clipele de singurătate ale femeii căsătorite

Despre necazul unei tinere căsătorite
Povață pentru o tânără căsătorită
Cum să se poarte femeile cu soții necredincioși
Despre devotamentul soțiilor față de soții bolnavi
Povață către o femeie pe care soțul o înșală
Povață către o văduvă
Fireștile neputințe ale femeii nu spurcă înaintea lui Dumnezeu

V. PĂRINȚII

Despre rugăciunea părinților pentru copii
Despre înțeleptirea unui fiu rătăcit
Despre crucea de mamă
Despre lipsa de cinstire față de părinți
Mângâiere unei mame care se mârșește pentru copii
Povață către o mamă a cărei fiică e bolnavă
Despre nepăsarea copiilor față de părinți
Blestemul părintesc se șterge prin rugăciune și prin binecuvântarea copilului blestemat
Unde trebuie să se oprească grija părintească față de copii
Despre educarea copiilor
Despre rugăciunea de mamă
Către mama unui soldat
Povață către o mamă, cu privire la îndrumarea fiului
Despre înstrăinarea copiilor de părinți
Despre un copil care nu vrea la școală
Despre un fiu care nu merge pe calea dreaptă
Despre un fiu rătăcit
Despre aceeași
Despre aceeași
Despre aceeași și despre educarea copiilor
Îngrijirea copiilor este o nevoie
Despre povata pe care trebuie s-o dea o mamă fiicei sale arțăgoase
Povață către o mamă ce merge în vizită la cuscri
Despre necazul unor părinți ce și-au pierdut copiii
Despre aceeași
Despre aceeași
Despre moartea unor copii
Educarea copiilor - lucru plăcut lui Dumnezeu
Rodul îngrijirii de un orfan
Povață către o mamă care vrea să intre în mănăstire

VI. COPIII

Despre un copil îndărătnic
Despre severitatea în educarea copiilor
Despre atacurile de panică la copii
Despre pregătirea copilului pentru școală
Povață către cineva care a luat spre creștere un copil sărac
Despre primirea spre creștere a unei orfane
Povață despre ajutorarea rudelor rămase fără sprijin
Povață către o orfană luată spre creștere de oarecare binefăcători

Povață către o mamă, despre educarea fiicei
Despre boala copilului și vindecarea ei
Povață către niște părinți al căror fiu nu are spor la învățătură
Despre unirea sufletului cu trupul la prunc
Despre înrudirea duhovnicească
Mângâiere rudelor cu prilejul bolii celor apropiați
Povață către cineva care a pierdut un om apropiat
Despre rugăciunea pentru cei apropiați care pier
Despre rugăciunea pentru cei ce ne-au îngrijit
Trebuie să trăim aducându-ne totdeauna aminte că Dumnezeu este de față